

**ASUMISEN RAHOITUS- JA KEHITTÄMISKESKUKSEN
RAPORTTEJA 2 / 2008**

Selvitys vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausavustuksista

Loppuraportti

Leena Kajanus-Kujala

Sisällysluettelo

Esipuhe	4
1 Taustaa	5
2 Korjausavustuksen myöntäminen.....	7
3 Selvityksen tavoite ja keskeiset kysymykset.....	9
4 Selvityksessä käytetyt menetelmät	10
4.1 Selvityksen toteuttaminen.....	10
4.2 Selvitysaineisto	11
4.2.1 Asiakkaat.....	11
4.2.2 Kunnat ja kaupungit.....	14
4.2.3 Asiantuntijatoimijat	17
5 Selvityksen tulokset.....	19
5.1 Korjaus- ja muutostöihin johtaneet syyt	19
5.2 Tiedonsaanti avustuksesta	20
5.3 Korjaus- ja muutostyövaihe	22
5.4 Toteutuneet korjaus- ja muutostyöt	27
5.5 Asiakkaiden vaikuttamismahdollisuudet	28
5.6 Viranomaisten yhteistyö.....	30
5.7 Asunnon korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuus.....	31
5.7.1 Asiakkaiden kokemukset korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuudesta	31
5.7.2 Kunnan viranomaisten näkemykset korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuudesta.....	33
5.8 Avustus- ja korjausprosessin kehittämistarpeet	33
5.8.1 Asiakkaiden kehittämisideat.....	33
5.8.2 Kunnan viranomaisten esittämät kehittämistarpeet.....	34
5.8.3 Asiantuntijoiden esittämät kehittämistarpeet	36
6 Johtopäätökset	38
6.1 Vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuus.....	38
6.2 Avustus- ja korjausprosessin kehittämistarpeet	39
Lähteet	42
Liitteet	44

Taulukko- ja kuvioluettelo

Taulukko 1.	12
Taulukko 2.	15
Taulukko 3.	17
Kuvio 1.	13
Kuvio 2.	21
Kuvio 3.	25
Kuvio 4.	28

Esipuhe

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA käynnisti vuoden 2007 lopussa korjausavustusten ja korjausprosessin kehittämiseksi ympäristöministeriön kehittämiss Hankkeena selvitystyön. Tavoitteeksi asetettiin kartoittaa vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausavustusten prosessin nykytilanne, toimivuus, avustuksen vaikutavuus sekä esittää kehittämistarpeet.

Selvityksen tilaajana ARA nimitti ohjausryhmän, joka kokoontui selvitystyön kuluessa viisi kertaa. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Jarmo Lindén ARAs- ta. Jäseninä olivat asuntoneuvos Riitta Kimari ja ylitarkastaja Erja Metsäranta ympäristöministeriöstä, ylitarkastaja Marja Kostiainen ja ylitarkastaja Irmeli Tuominen ARAs- ta, rakennusmestari Aira Pesonen Kuopion kaupungista sekä korjausneuvonnan päällikkö Jukka Laakso Vanhustyön keskusliitosta. Selvityksen tekijäksi ARA valitsi tarjouskilpailun perusteella liikkeenjohdon konsultti Leena Kajanus-Kujalan Yritystaito Oy:stä.

Ohjausryhmän puolesta haluan kiittää kaikkia selvitystyöhön kunnissa osallistuneita, haastateltuja avustuksensaajia ja sidosryhmien edustajia. Erityisesti haluan kiittää Leena Kajanus-Kujalaa hankkeen hyvästä, nopeasta ja joustavasta toteuttamisesta. Toivon, että selvitystyön tulokset auttavat kehittämään niin korjausavustusjärjestelmää kuin avustusten myöntämis- ja toimeenpanoprosessia nykyistä paremmaksi.

Kesäkuussa 2008

Jarmo Lindén
Ohjausryhmän puheenjohtaja

1 Taustaa

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA (myöhemmin ARA) on vuodesta 1987 lähtien osoittanut kunnille määrärahoja avustusten myöntämiseen vanhusten ja vammaisten asuinrakennusten ja asuntojen korjausta varten. Korjausavustukset ovat osa laajempaa avustuskokonaisuutta. Pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman mukaan korjaus- ja energia-avustuksilla tuetaan erityisesti asuintalojen hissien rakentamista ja korjaamista, vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaamista sekä asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamista. Korjaus- ja energia-avustuksiin varattuja määrärahoja käytetään muun muassa energia-avustuksiin kuten pientalojen ympäristöystävällisiin lämmitystapamuutoksiin sekä asuinkiinteistöjen energiatalouden parantamista selvittäviin kuntoarvioihin ja energiatehokkuutta parantaviin investointeihin.¹

Korjausavustusten tavoitteena on tukea vanhusväestön ja vammaisten kotona asumista. Toimintaa säätelee laki asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (1184/2005)², valtionavustuslaki (688/2001)³, valtioneuvoston asetus asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (128/2006)⁴ ja valtioneuvoston asetus 221/2006⁵ ja 115/2008⁶.

Korjausavustusten määrässä on tapahtunut 2000-luvulla muutosta. ARA on myöntänyt 2000–2006 avustusta vuosittain keskimäärin 3936 kohteeseen. Hyväksytyjen kohteiden määrä on pienentynyt vuosittain: vuonna 2000 se on ollut 4832 kohdetta

¹. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma.

². Laki asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista.

³. Valtionavustuslaki.

⁴. Asumisen rajoitus- ja kehittämiskeskus.

⁵. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

⁶. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

ja 2006 kohteita on ollut 3222. Vuosittain avustuksiin on käytetty 10,1–13,8 M€. Liitteessä 1 esitetään korjausavustuksen kunnittaiset kustannukset vuosina 2000–2006. Määrän pienenemiseen vaikuttaa erityisesti se, että avustuksen saaminen on tulosi-donnaista. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan Matti Vanhasen II hallitus-kaudella korjaussavustusten tulorajoja nostetaan vuonna 2009 keskimäärin 15 prosenttia ja vuonna 2011 keskimäärin 10 prosenttia. Veteraanien tulorajoja nostetaan vuonna 2008 siten, että ne ovat pysyvästi 30 prosenttia korkeammat kuin muiden korjausavustusten tulorajat. Avustus ja korotetut tulorajat on ulotettu vuonna 2008 koskemaan myös veteraanien leskiä.⁷

Kunnat hyödyntävät korjausavustusta hyvin vaihtelevasti. Vuosien 2000–2006 välisenä aikana avustusta on käytetty vuosittain keskimäärin 9–12 kohteeseen. Liitteessä 2 esitetään korjausavustuksen kunnittainen käyttö vuosina 2000–2006. Voidaan olettaa, että kaikissa kunnissa on tarvetta vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausavustukselle. Edellä mainittuna ajankohtana on kuitenkin ollut 204 kuntaa, joissa korjausavustusta on myönnetty vuosittain keskimäärin alle 5 kohteeseen. Toisaalta samana ajanjaksona on 6 kunnassa haettu avustusta keskimäärin yli 50 kohteeseen. Kunnan koko ja asukasmäärä eivät yksin selitä sitä, kuinka aktiivisesti kunnat hakevat korjausavustusta. Yli 50 kohteeseen hakeneita kuntia ovat muun muassa Kaanpää (keskimäärin 67 kohdetta, noin 13 000 asukasta), Nurmee (keskimäärin 53 kohdetta, noin 9 000 asukasta) ja Ylitornio (keskimäärin 55 kohdetta, noin 5 000 asukasta).

⁷ Hallituksen asuntopoliittiset ohjelmat, 9–10.

2 Korjausavustuksen myöntäminen

Korjausavustusta voidaan hakea ympärivuotisessa käytössä olevaan asuntoon tai asuinrakennukseen. Lain mukaan avustusta voidaan käyttää tarkoituksenmukaisiin ja kustannuksiltaan kohtuullisiin toimenpiteisiin. Pelkästään vuosiluonteiset korjaukset ovat mahdollisia silloin, kun niillä edistetään rakennuksen kunnon säilymistä, esimerkkinä mainittakoon rakennuksen ulkomaalaus.

Korjausavustusta myönnettäessä on huomioitava asukkaan kannalta välttämättömät tarpeet sekä rakennuksen säilymisen kannalta perustellut toimenpiteet. Toimenpiteiden laajuus tulee suhteuttaa sekä nykyisiin tarpeisiin että mahdolliseen rakennuksen jatkokäyttöön. Avustusta voidaan käyttää korjaustöiden edellyttämiin rakennustarvikkeisiin ja rakennukseen kiinteästi asennettavien laitteiden hankintakustannuksiin sekä vesi-, viemäri-, sähkö- ja kaukolämpöön liittymismaksuihin. Hyväksyttäviä kustannuksia ovat myös arviointi-, tutkimus-, laatu-, suunnittelu-, rakennus-, asennus-, katselmus-, säätö-, mittaus- ja purku- sekä valvontatöistä aiheutuvat kustannukset. Oman ja vastikkeetta tehdyn työn osuus ei kuulu avustettaviin kustannuksiin.

Korjausavustusta myönnetään vain sellaisiin toimenpiteisiin, joiden rahoittamiseksi hakijalla ei ole oikeutta saada muuta julkista tukea. Esimerkiksi vammaispalvelulain mukainen korvaus tai sotilasvammalain mukainen avustus estävät korjausavustuksen käytön. Kunnan tulee ennen päätöstä tarvittaessa tarkistaa nämä vaihtoehdot.

Korjausavustus on enimmillään 40 prosenttia hankkeen hyväksytyistä kustannuksista. Tilanteessa, jossa ruokakuntaan kuuluva vanhus tai vammainen joutuisi ilman korjaustoimenpiteitä välittömästi pysyvästi muuttamaan pois asunnosta liikkumiseesteitten vuoksi tai siksi, ettei asunnossa voida antaa hänen tarvitsemiaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, voidaan avustusta myöntää enintään 70 prosenttia korjauskustannuksista. Rintamaveteraanit ja rintamaveteraanin lesket voivat saada 40 prosentin perusavustuksen lisäksi tarveharkintaisena enintään 30 prosentin suuruisen korjausavustuksen.

Korjausavustusta haetaan kunnasta ja sen myöntää se kunta, jonka alueella asuinrakennus tai asunto sijaitsee. Avustuksen myöntämisestä vastuussa olevana viranomaisena kunnan tulee huolehtia tiedottamisesta omalla alueellaan niin, että korjausavustuksiin oikeutetut hakijat voivat saada tietoonsa avustuksen hakemista ja myöntämistä koskevat seikat. Kunnat huolehtivat myös avustuksen haettavaksi julistamisesta.

Korjausavustuksella korjattua asuntoa on käytettävä avustuksensaajan asuntona viiden vuoden ajan avustuksen myöntämisestä lukien. Rajoitusaikana asunto voidaan luovuttaa ilman perintäseuraamuksia sellaiselle ruokakunnalle, joka luovutushetkellä täyttää avustuksen saamisen ehdot. Muissa tapauksissa kunnan tulee periä avustus tai sen osa takaisin tai myöntää vapautus käyttörajoituksesta. Kunnan tulee valvoa asunnon käyttöä koko viiden vuoden rajoitusajan esimerkiksi väestörekisterin tietojen tarkastuksella.

Avustuksen maksaminen tapahtuu siten, että kunta tilaa korjausavustusrahat urakan edistymisen mukaan joko yhdessä tai useammassa erässä, enimmillään 4 erässä. Maksatuksen perustana on asiakkaan toimittamilla kuiteilla todennetut todelliset kustannukset. Kunta maksaa tilaamansa erät välittömästi edelleen avustuksen saajalle. Viimeinen erä maksetaan sitten, kun korjausneuvoja, rakennustarkastaja tai muu viranomainen on todennut korjaustyön suoritetuksi hakemusten mukaisesti loppuun.

3 Selvityksen tavoite ja keskeiset kysymykset

Tämän selvityksen tavoitteena on arvioida korjausavustusten vaikuttavuutta sekä kartoittaa avustus- ja korjausprosessien kehittämistarpeita.

Keskeiset kysymykset ovat:

1. millaisia ongelmia asunnon muutostöillä pyrittiin ratkaisemaan
2. millä tavalla asunnon muutostyöt vastasivat odotuksiin
3. millä tavalla avustus- ja korjausprosessi käynnistyi
4. ketkä ovat olleet korjausprosessissa mukana
5. miten eri viranomaisten yhteistyö on toteutunut
6. miten ohjaus ja neuvonta ovat toteutuneet korjausprosessin aikana
7. millaisia konkreettisia kehittämiskohteita avustus- ja korjausprosessi sisältää

Selvityksen tavoitteisiin on pyritty haastattelemalla yhden kasvukeskuskunnan (Tampere), kahden yli 20 000 asukkaan (Mikkeli ja Joensuu) sekä neljän alle 20 000 asukkaan kunnan (Forssa, Pudasjärvi, Kuusamo ja Kauhajoki) viranomaisia sekä näiltä alueilta yhteensä 70 vuosien 2000 ja 2006 välisenä aikana käynnistynyttä korjausavustuskohdetta. Näiden osalta kysymykset esitetään avustuksenhakijoille tai heidän omaisilleen ja kuntien viranomaisille sekä Vanhustyön Keskusliiton ja Asumispalvelusäätiö ASPA:n toimijoille.

4 Selvityksessä käytetyt menetelmät

4.1

Selvityksen toteuttaminen

Selvitys toteutettiin teemahaastatteluna. Teemahaastattelu metodina oli perusteltua, koska se antaa haastateltaville mahdollisuuden yksityiskohtaisiin ilmaisuihin ja kuvauksiin. Huomio kohdistuu siihen, mitkä asiat haastateltaville on tärkeitä ja merkityksellisiä.

Selvitystä varten haastateltiin tammi-helmikuussa 2008 yhteensä 69 avustusta vuosina 2000–2006 saanutta. Haastatelluista Forssassa asui 8, Joensuussa 10, Kauhajoella 7, Kuusamossa 7, Mikkeliissä 9, Pudasjärvellä 7 ja Tampereella 21 henkilöä. Haastateltavat valittiin siten, että kuntien korjaus- ja muutostöistä vastaavat viranomaiset valitsivat satunnaisotannalla vähintään 1,5 kertaisen määrän haastateltavia, joista selvityksen tekijä valitsi lopulliset haastateltavat. Haastateltavana oli 60 tilanteessa avustuksen hakija (jatkossa asiakas) ja 9 tilanteessa avustuksen hakijan läheinen. Haastatelluista asiakkaista kahdeksalla oli puoliso, tytär tai poika mukana haastattelussa. Haastattelut toteutettiin pääosin haastateltavien kotona. Haastattelun kesto oli 60–90 minuuttia.

Toisena ryhmänä selvitystä varten haastateltiin Forssan, Joensuun, Kauhajoen, Kuusamon, Mikkelin, Pudasjärven ja Tampereen asunnon korjaus- ja muutostöistä vastaavat viranomaiset. Lähes kaikissa kunnissa viranomaishaastatteluja oli useampia joko yhteishaastatteluna tai erikseen haastateltuina, jolloin haastateltavien joukkoon kuului myös muita korjaus- ja muutostyöprosessissa mukana olevia viranomaisia. Näitä olivat kahden kunnan sosiaalijohtaja, kolmesta kunnasta kotihoidonohjaaja ja neljästä kunnasta sosiaaliohjaaja. Haastateltuja viranomaisia oli yhteensä 19.

Kolmantena ryhmänä haastateltiin asiantuntijatoimijoina Vanhustyön keskusliitosta korjausneuvonnan päällikkö Jukka Laaksoa ja Asumispalvelusäätiöstä kehittämisspäällikkö Raija Mansikkamäkeä.

Haastattelujen ja tilastollisen aineiston analysoinnissa käytettiin sisältöanalyysia ja tilannekohtaista analyysia. Sisältöanalyysi ja tilannekohtainen analyysi menetelminä tarkoittavat muun muassa sitä, että tuloksista etsitään samankaltaisuuksia. Tutkimustuloksissa painottuu tällöin sellaiset seikat, joita useammat haastatellut tuovat esille. Jos yksi haastateltava esittää kommentin tai mielipiteen, sitä käytetään vain harkiten tutkimustuloksena. Näin ollen niin sanotut ainokaiset mielipiteet karsiutuvat tutkimustuloksista pois. Selvityksen tekijällä oli myös käytössä SPSS-tilasto-ohjelma tilastollisesti käsiteltävää aineistoa varten, jota hyödynnettiin ARAn tilastomateriaalin työstämisessä.

4.2

Selvitysaineisto

4.2.1

Asiakkaat

Selvitystä varten haasteltiin kaikkiaan 69 asiakasta, jotka olivat saaneet ARAn tukea asunnon korjaus- ja muutostöihin vuosina 2000–2006. Taustatiedot on koottu taulukkoon 1. Miesten ja naisten suhdetta – naisia 61 %, miehiä 39 % - selittää osaltaan se, että asunnon korjaus- ja muutostöiden jälkeen tai niiden käynnistyttyä oli 12 haastateltavalta puoliso kuollut. Heistä miehiä oli ollut 10 ja naisia 2. Iältään haastateltavat olivat haastatteluhetkellä 50–93 vuotiaita (moodi 79, ka 80). Alle 65 vuotiaita oli 4, loput 65 olivat yli 65 vuotiaita. Asiakkaista 55 asui yksin, 12 puolison tai sisaren kanssa ja kahdella perheeseen kuului useampia henkilöitä. Kaikki tähän selvitykseen satunnaistuneet korjauskohteet olivat omistusasuntoja. Haastatelluista oli vammaisuuden perusteella saanut avustuksen 5 henkilöä ja 64 henkilöä ensisijaisesti iän perusteella.

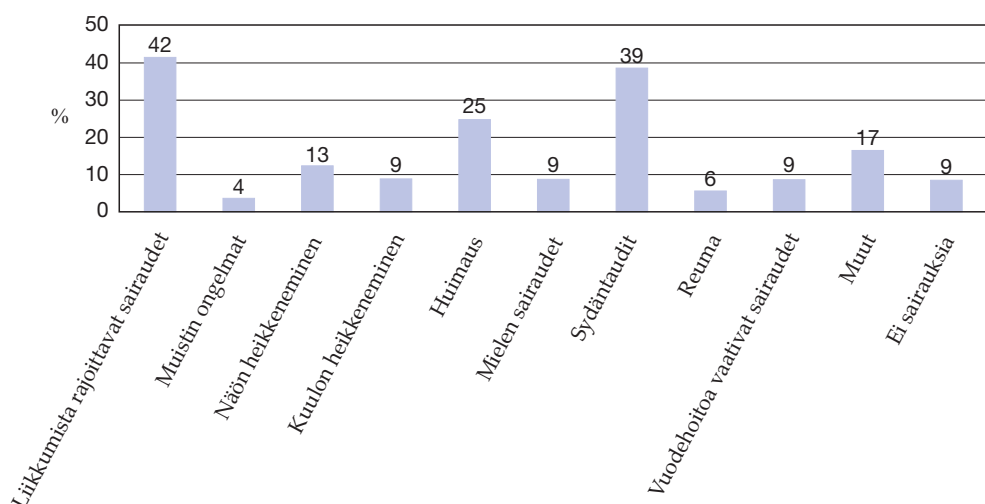
Taulukko 1. Selvitysaineiston taustatiedot.

	Taajama-alue	Haja-asutusalue	Yhteensä
Haastattelujen määrä (n)	49	20	69
Asumismuoto (%)			
omakotitalo	61	100	72
rivitalo	6	0	4
kerrostalo	33	0	24
Korjausvuosi (%)			
2000	14	10	13
2001	16	17	16
2002	12	23	16
2003	8	6	7
2004	10	21	13
2005	8	9	10
2006	17	8	15
2007	15	6	10
Asukkaita (%)			
yksin	73	96	80
useampi henkilö	27	4	20
Hakijan ikä (ka vuosia)	78	81	80
Sukupuoli (%)			
naisia	65	50	61
miehiä	35	50	39

Suunnitelman mukaan asunnon korjaus- ja muutostyöt olivat tapahtuneet 2000–2006. Selvitysaineistossa muutostöiden ajankohdan hajonta oli tasainen lukuun ottamatta vuotta 2003, jolloin muutostöitä oli käynnistynyt poikkeuksellisen vähän. ARAn tilastojen mukaan kyseinen vuosi ei ole ollut poikkeuksellinen avustushakemusten tai päätösten suhteen. Päinvastoin: kohdekunnissa avustusta on myönnetty vuonna 2003 kaikkiaan 267 kohteeseen, mikä on toiseksi eniten tarkasteluajanjaksolla. Eniten avustuksia oli myönnetty vuonna 2000 kaikkiaan 268 kohteeseen ja vähimmillään 180 kohteeseen vuonna 2005.

Merkillepantavaa oli, että vuoden 2006 vireillepannuista muutostöistä 16 % (11 kpl) oli käynnistynyt vasta vuoden 2007 aikana. Kaiken kaikkiaan niitä kohteita, joissa sama korjaus- ja muutostyökokonaisuus oli jakaantunut useammalle vuodelle tai oli vielä tutkimuksen ajankohtana kesken, oli 17 % eli 12 kpl koko aineistosta. Eniten näitä oli haja-asustusalueiden kohteissa. Selityksenä useimmilla olivat taloudelliset syyt, jota puolestaan selittää se, että haja-asutusalueiden kohteissa korjaus- ja muutostöiden laajuus oli mittavampi kuin taajama-alueiden kohteissa. Erityisesti kerrostalohuoneistojen korjaus- ja muutostyöt olivat selkeästi kustannustasoltaan alhaisempia muihin kohteisiin verrattuna. Ainoastaan kahdessa taajama-alueen kohteessa korjaus- ja muutostyöt olivat kesken.

Selvitysaineistossa asiakkailla oli runsaasti sairauksia, joilla oli suoraan vaikutusta asumiseen (kuvio 1). Nämä sairaudet olivat vaikuttaneet korjaus- ja muutostöiden sisältöön ja laajuuteen, muun muassa kalusteiden asentamiskorkeuksiin, kynnysten asentamiseen tai poistamiseen, peseytymistilojen kunnostukseen, pintamateriaalien valintaan ja valaistuksen huomioimiseen. Useammalla asiakkaalla oli monia samanaikaisia asumiseen ja kotiympäristössä selviytymiseen vaikuttavia sairauksia. Yksittäisiä sairauksia (kuviossa ”muut”) oli muun muassa syöpä, Alzheimerin tauti, epilepsia yms. Vain 9 prosenttia (6 asiakasta) oli ilman sairauksia. Vanhuuden ohella monet sairaudet vaikuttavat yksilön selviytymismahdollisuuksiin kotona asumisessa.

Kuvio 1. Ensisijaiset asumiseen vaikuttavat sairaudet.

Monet sairaudet vaikuttavat yksilön selviytymismahdollisuuksiin. Toimintakyvyn heiketessä ja sairastavuuden lisääntyessä kodin esteettömyys on erityisen tärkeää. Insinööri Anna-Liisa Romppasen mukaan suurin osa vanhusten kotona tapahtuneista onnettomuuksista johtuu ympäristön esteistä:

Vanhusten kotona tapahtuneista onnettomuuksista suuri osa johtuu kotiympäristön esteistä. Kun kaapin lähyllylle ulotutaan vain jakkaran avulla, tai kun ei pystytä kumartumaan pistorasian luokse lattian rajaan tai sängyn sijaaminen vaativat erityisiä toimenpiteitä, silloin tulisi riittävän ajoissa tehdä muutoksia asunnon tiloihin ja kalustukseen ja tarkistaa kriittiset ja vaikeat paikat.⁸

Kotona tapahtuneiden tapaturmien ja onnettomuuksien seurauksena voi olla, että vanhus siirretään vastoin omia toiveita kunnallisen asumispalvelujen piiriin. Yleensä ikäihmiset toivovat, että he voisivat asua omassa kodissaan mahdollisimman kauan.

4.2.2

Kunnat ja kaupungit

Suunnitelman mukaan korjaus- ja muutostyökohteet oli valittu asuinpaikkakunnan mukaan. Määrittelemällä kohdekunnat asukasluvun pohjalta pyrittiin mahdollisimman kattavaan ja monipuoliseen kohdeotokseen. Paikkakunnat olivat kasvukeskus-kuntana Tampere, yli 20 000 asukkaan kuntina Mikkeli ja Joensuu sekä alle 20 000 asukkaan kuntina Forssan, Pudasjärven, Kuusamon ja Kauhajoen kaupungit.

Kohteena olleissa kunnissa vanhusväestön ja vammaisten määrä vuodelta 2005 on esitetty taulukossa 2. Vammaisten määrään on suhtauduttava tietyllä varauksella, koska täsmällistä tietoa ei kunnista ollut saatavilla. Tarkkaa arviointia vaikeuttaa vammaisuuden tulkinnan ja kriteereiden kautta vammaisten henkilöiden määrän arvioiminen. Esimerkiksi 45 vuotias liikuntarajoitteinen henkilö tulkitaan kunnissa yleensä palvelutarpeiden suhteen vammaiseksi henkilöksi, kun taas 75 vuotiaan liikuntarajoitteisen henkilön kohdalla tulkinta vaihtelee.

Yksi keino selvittää vammaisten henkilöiden määrää on tarkastella Kelan myöntämiä vammaisuuksia. Tässä käytetyn arvion pohjana ovat Kelan vammaisuuksien myöntämismäärät vuonna 2005. Vammaisuuksista lasten hoitotuki voidaan myöntää alle

⁸ Romppanen, Anna-Liisa.

16 vuotiaan Suomessa asuvan sairaan lapsen hoidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvan taloudellisen tai muun rasituksen korvaamiseksi. Lapsen sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan hoidon ja kuntoutuksen tarpeen tulee arvion mukaan kestää vähintään kuuden kuukauden ajan. Vammaisuuksista vammaistukea maksetaan 16–64 vuotiaille sairaudesta tai vammasta johtuvan haitan, tarvittavan avun, palvelusten ja erityiskustannusten korvaamiseksi, jos hakijan toimintakyvyn arvioidaan alentuneen yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Kolmas Kelan vammaisuuksiin luokiteltava etuus on eläkkeensaajien hoitotuki, jota voi hakea sairas tai vammainen kotona asuva eläkkeensaaja. Samalla tavalla kuin vammaistuessa, on eläkkeensaajan hoitotuessa aikakriteeri: toimintakyvyn tulee olla alentunut sairauden tai vamman johdosta yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan.⁹

Taulukko 2. Korjaus- ja muutostyökohteiden paikkakunnat sekä yli 65 v ja vammaisuuksia saaneiden asukkaiden määrä vuonna 2005. Lähde: Kela: Kelan vammaisuuksien tilasto 2005¹⁰; Tilastokeskus: Väestöennuste 2006¹¹.

	Asukkaita	Yli 65 v.		Vammaisuuksien saajat	
		Määrä	% väestöstä	Määrä	% väestöstä
Forssa	17918	3516	19,6	885	4,9
Joensuu	57858	8653	15,0	2567	4,4
Kauhajoki	14465	2514	17,4	1012	7,0
Kuusamo	17113	2870	16,8	1226	7,2
Mikkeli	48806	8507	17,4	2398	4,9
Pudasjärvi	9380	1872	20,0	885	9,4
Tampere	204337	30932	15,1	9970	4,9

Selvitysaineiston kunnissa vanhusväestön ja vammaisten asuntojen korjaus- ja muutostöille olisi viranomaisten arvion mukaan mittavaa tarvetta. Heikentyneen terveydentilan ja ikääntymisen tuomat asumisen vaikeudet ovat huomattavia, varsinkin jos niitä suhteuttaa esteettömän asumisen tavoitteisiin. Todellisen tarpeen määrää ei kyetty missään kunnassa tarkasti ilmaisemaan. Yhdessä alle 20 000 asukaan kunnassa viranomainen arvioi korjaustarpeeksi noin 100 asuntoa vuodessa.

⁹ Laki vammaisuuksista.

¹⁰ Kela.

¹¹ Väestöennuste 2007.

Korjaus- ja muutostarvetta lisää kuntien asuntokannan ikä. Monissa kunnissa kerrostalo- ja rivitalokohteet ovat 1960–1970 luvuilta ja omakotitalojen iät jo selvästi korkeita. Viranomaiset arvelivat, että niissä kunnissa, joissa asuntorakentaminen on ollut vilkasta ja asuntokanta nuorta, ei korjaustarve ole kovin suuri. Kahdessa kunnassa korostettiin vanhojen rivitaloyhtiöiden lisäävän lähivuosina merkittävästi korjaustarvetta, mistä yksi viranomainen kommentoi näin:

Vanhoissa rivitaloyhtiöissä on aikapommi. Niissä on säästetty ja pidetty pienet yhtiövastikkeet. Nyt asukkaat vanhenevat ja tulee isoja remontteja.

Edellä olevassa kommentissa heijastuu myös viranomaisten huoli siitä, että rivitaloissa asuva vanhusväestö joutuu maksamaan kalliita, isoja remontteja. Asukkaat eivät yleensä varaudu ennakolta isoihin kustannuksiin, joten moni vanhus on taloudellisissa vaikeuksissa korjaustöiden tullessa maksettavaksi.

Kunnissa tiedostetaan hyvin se, että vaikka korjaus- ja muutostöiden tarvetta olisi, eivät kaikki hae tai selvitä mahdollisuuttaan saada korjausavustusta. Merkittävimpinä syinä siihen viranomaiset pitivät tulorajojen tiukkuutta, omavastuuosuuden järjestämisen vaikeutta, liikkeelle lähtemisen kynnystä sekä epävarmuutta siitä, ettei hakija kykene täyttämään viiden vuoden asumisehtoa. Tällöin asiakkaat pelkäävät joutuvansa itse tai pelkäävät saattavansa läheisensä sellaisiin vastuisiin, mihin he eivät ole valmiita sitoutumaan. Näissä tilanteissa viranomaisten rohkaiseminen poistaa hyvin turhia pelkoja ja auttaakin useimmiten prosessin käynnistymisessä. Liikkeelle lähtemisen kynnystä selitettiin sillä, että monet asiakkaat kokevat kiusallisina taustatietojen selvittämisen avustuksen hakemisen yhteydessä. Myös tällöin viranomaisten rohkaisu auttaa epävarmaa asiakasta käyttämään korjausavustuksen mahdollisuutta elinympäristönsä parantamiseen.

ARAN vanhusväestön ja vammaisten asuntojen korjausavustuksista tulee kunnissa kyselyjä noin kaksin-kolminkertainen määrä siihen verrattuna, minkä verran hakemuksia jätetään. Hakemuksista noin puolet hylätään useimmiten varallisuudesta johtuvista syistä. Suurimmassa osassa kuntia jo prosessin alussa käytävä keskustelu sulkee pois hakijat, jotka olisivat saamassa hylkäävän päätöksen. Viranomaiset korostivatkin alkukeskustelun merkitystä, jolla voidaan vaikuttaa turhien hakemusten jättämiseen ja estää vääränlaisten toiveiden heräämistä. Kahden kunnan viranomaiset totesivat, että ARAn ohjeistus on viime vuosina selkiintynyt, mikä on helpottanut prosessin ohjaamista heti asiakkaan ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen.

Taulukossa 3 on esitetty selvityskunnissa käynnistyneet korjausavustusta saaneet kohteet. Näissä kunnissa korjausavustuksellisia muutostöitä on tehty enemmän kuin keskimäärin Suomen kunnissa. Kohdekunnissa vuosittaiset keskiarvot ovat 7–38, kun se kaikissa Suomen kunnissa on 9–12.

Taulukko 3. Selvityksen kohteena olevissa kunnissa vuosina 2000–2006 käynnistyneet asuntojen korjaus- ja muutostyöt.

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Forssa	2	6	11	5	6	10	10	50
Joensuu	21	18	14	11	26	40	28	158
Kauhajoki	49	42	56	33	44	45	61	330
Kuusamo	21	22	24	24	35	36	48	210
Mikkeli	17	24	27	35	32	24	30	189
Pudasjärvi	59	32	24	92	23	26	38	294
Tampere	29	36	34	67	58	44	53	321
Yht.	198	180	190	267	224	225	268	1552

Kuntiin jätettyjen hakemusten määrä on vähentynyt viimeisten vuosien aikana. Syyksi hakemusten määrän vähenemiseen viranomaiset arvioivat sitä, että vaikka hakijoiden ja tarvitsijoiden työ- ja kansaneläkkeet sekä työkyvyttömyyseläkkeet ovat pieniä, ylittävät ne kuitenkin hyväksytyt tulorajat.

4.2.3

Asiantuntijatoimijat

Vanhustyön keskusliitto

Vanhustyön keskusliitto on perustettu vuonna 1940. Se on noin 350 vanhusten hyväksi työskentelevän yhteisön valtakunnallinen keskusjärjestö. Liiton toiminta-ajatuksena on edistää vanhusten ja ikääntyneiden hyvinvointia ja turvallisuutta.

Vanhustyön keskusliitto toimii muun muassa vanhusväestön turvallisen asumisen edistäjänä. Liitolla on 15 alueellista korjausneuvojaa. Heidän tehtävänä on avustaa sotainvalideja, sotiemme veteraaneja ja muuta vanhusväestöä asunnossa tarvittavien muutostöiden kartoittamisessa, suunnittelussa ja avustusten hakemisessa. Tarvittaessa korjausneuvojat auttavat myös urakoitsijoiden etsimisessä. Korjausneuvojille tulee vuosittain yli 17 000 yhteydenottoa. Neuvontakäyntejä tehdään vuosittain yli 2 500. Lisäksi korjausneuvojat tekevät yli 1 500 suunnitelmaa vuodessa. Korjausneuvonnan päällikkönä toimii Jukka Laakso.

Asumispalvelusäätiö ASPA

Asumispalvelusäätiö ASPA (myöhemmin ASPA) on yleishyödyllinen säätiö, jonka tavoitteena on edistää vammaisten ihmisten ja mielenterveyskuntoutujien mahdollisuuksia itsenäiseen ja omaehtoiseen elämään. ASPAn tehtävänä on vammaisten ihmisten asumiseen liittyvä tiedonvälitys, asiakaslähtöinen selvitystoiminta asumis- ja palvelutarpeista, vammaisten ihmisten asumiseen liittyvä konsultaatio ja julkaisu-toiminta.

Kehittämispäällikkö Raija Mansikkamäki vastaa Tarve-projekteista. Tarve-projektit ovat lyhyitä, kohdennettuja asiakkaiden asumiseen ja asumisen palvelutarpeisiin keskittyviä kartoitustöitä, jotka toteutetaan eri puolilla Suomea. Vuosittain toteutetaan noin 6 projektia. Yhdessä projektissa kartoitetaan enintään 15 asiakkaan palvelutarpeet. Projektin kesto on noin 2 kuukautta ja projektin lopuksi laaditaan kehittämissuosituksia kunnan tai seutukunnan palvelukokonaisuuteen projektin kohderyhmän ihmisten tarpeiden näkökulmasta.

5 Selvityksen tulokset

5.1

Korjaus- ja muutostöihin johtaneet syyt

Selvityksen kohteena olevilla asunnon korjaus- ja muutostöillä oli pyritty ratkaisemaan monenlaisia asumisen esteitä. Kaikilla haastatelluilla oli selkeänä tavoitteena ollut asua ja selviytyä kotona mahdollisimman kauan. Korjatut asunnot olivat sen ikäisiä, että niissä oli runsaasti jo iän vuoksi korjaustarvetta ja muutoinkin liikkumista vaikeuttavia rakenteellisia ratkaisuja.

Monissa tilanteissa, 74 prosentissa (51 kohteessa) haastateltujen läheiset alkoivat huolestua haastatellun selviytymisestä asunnossa. Lopuissa asiakkaat itse olivat miettineet selviytymistään tulevaisuudessa, vaikka asunnon korjaus- ja muutostöiden vaiheessa selviytymisvaikeudet eivät olisikaan olleet merkittäviä. Myös niissä tilanteissa, kun puolisoista toisella oli tapahtunut oleellista toimintakyvyn heikkenemistä tai terveydentilan muutosta, oli herätty miettimään tulevaisuuden selviytymistä.

Tässä selvityksessä asiakkaita pyydettiin kuvailemaan niitä asioita, jotka tuottivat hankaluuksia ennen remonttia. Suurin osa, 43 prosenttia (30 kpl) piti liikkumiseen liittyviä ongelmia suurimpana asumiseen vaikuttavana tekijänä. Monet sairaudet vaikuttavat fyysiseen suoriutumiseen ja aiheuttavat herkästi vanhuksessa epävarmuutta ja varovaisuutta. Haastateltujen asiakkaiden mukaan liikkumisen ongelmat olivat johtaneet peseytymisen, portailla, rapuilla tai jakkaralla kiipeämisen, lämmittämisen ja muiden kodin huoltoon ja toimintaan liittyvien vaikeuksien myötä elämän rajoittumiseen. Tyypillinen liikkumisen ongelmista seurannut muutostarve oli kerrostaloasunnon kohdalla kylpyammeen poistaminen ja näin turvallisen peseytymistilan rakentaminen.

Toinen korjaus- ja muutostöihin johtanut syy oli ollut asunnon kunto, 35 prosentissa (24 kohdetta) Näitä olivat muun muassa saunan viemärin jatkuva tukkeutuminen, kylmyys ja vetoisuus, lattian lahoaminen ja kylmäsäilytystilojen puutteellisuus.

Keittiössä oli huonokuntoiset ja rikkiäiset kylmätilat ja naapurissa piti säilyttää viileässä säilytettäviä tavaroita. Naapurissa pestiin pyykitkin.

Kolmantena korjaus- ja muutostöihin johtaneena syynä oli turvallisuuteen vaikuttavat tekijät. Näitä kohteita oli 23 prosenttia (16 kohdetta). Turvallisuuteen vaikuttaviksi tekijöiksi haastateltavat nimesivät muun muassa asunnon pintamateriaalit, etenkin lattiapäällysteet tai lasittamattomat parvekkeet. Huonokuntoiset lattiat peitetään helposti matoilla, jolloin kaatumisriski nousee ikääntymisen myötä. Vaaleat lattiapinnat lisäävät myös tilan valon määrää, mikä helpottaa näkemisen ongelmissa. Lasitettuja parvekkeita käytetään myös säilytystilana. Kuusi prosenttia (4 kpl) liikuntarajoitteisista asiakkaista piti tätä hyvänä, koska näin heidän ei tarvinnut välttämättä liikkua kerrostalon kellaritiloissa. Turvallisuuden lisääntyminen vahvistaa samalla kodin mukavuutta ja tukee positiivista mielialaa.

Parketti on paljon helpompi pitää puhtaana kuin se vanha kuhmurainen muovimatto.

Kun kesällä on niin mukava pitää parvekettä auki ja saa raitista ilmaa sieltä. Ei sitä voinut tehdä ennen lasittamista.

5.2

Tiedonsaanti avustuksesta

ARA edellyttää, että kuntien tulee huolehtia tiedottamisesta siten, että avustuksiin oikeutetut henkilöt saisivat tiedon avustuksesta¹².

Kokonaisuutena tiedottaminen oli kunnissa monipuolista. Yleisin tiedottamisväylä oli paikallislehti ja siinä julkaistu virallinen ilmoitus avustuksen hakuajan läheisyydessä tai alkaessa. Virallinen ilmoitus oli kahdessa kunnassa ainoa tiedottamisen keino. Muissa kunnissa tiedon saamista oli varmistettu erilaisiin neuvontapisteisiin ja terveysasemien ilmoitustauluille jaetuilla esitteillä ja opaskirjoilla, lehtijutuilla, tiedotteilla muihin tiedotusvälineisiin (paikallisradio ja -tv), esittelemällä asiaa erilaisissa kerhoissa ja järjestöjen tilaisuuksissa sekä välittämällä tietoa sosiaalitoimen ja kotihoidon vastuualueille. Lehtijutut koettiin kiinnostavina ja erään viranomaisen mukaan parhaimpana tiedottamisen välineenä, mutta niissäkin oli omat vaikeutensa.

Vanhukset ei halua julkisuutta. On vaikea saada suostumaan haastateltavaksi.

¹² Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Viranomaisten mukaan ne ikäihmiset, jotka ovat mukana erilaisissa viriketoimissa, esimerkiksi eläkeläiskerhoissa tai vastaavissa, ovat parhaimmassa asemassa tiedon saamisen suhteen. Näissä välittyy tietoa sekä virallisen tiedottamisen kautta että henkilöltä toiselle. Osallistuminen lisää myös pienituloisten henkilöiden tiedon saantia. Monilla pienituloisilla ei ole mahdollisuutta tilata sanomalehtiä, joissa kuntien viralliset ilmoitukset ovat.

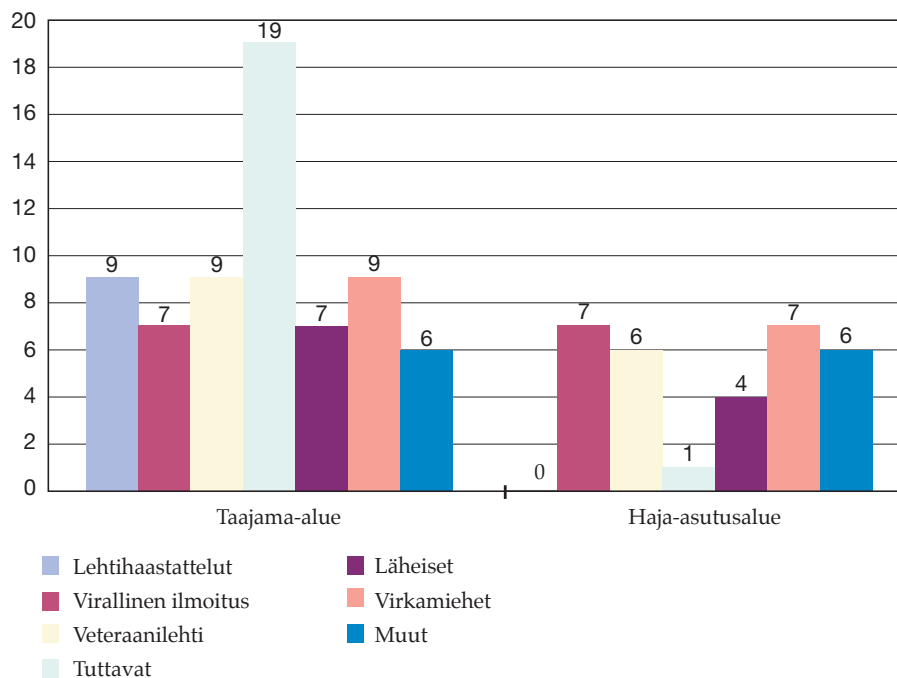
Tiedottamisen merkitystä monissa kunnissa myös kyseenalaistettiin.

Aina on niitä jotka eivät saa tietoa. Ei se mene perille ennen kuin on itselle ajankohtainen asia.

Tämä on niin vanha avustus jo että kyllä ne tarvitsijat tietää.

Paras tiedottaminen kulkee viidakkorumpuna. Sieltä se tieto kulkee.

Viranomaisten kommentit viidakkorummusta näytti toteutuneen hyvin taajama-alueilla asuvien asiakkaiden osalta: 19 prosenttia (13 asiakasta) taajama-alueen asiakkaista oli saanut tiedon avustuksesta tuttavalta tai naapurilta, mutta vain 1 prosentti (1 asiakas) haja-asutusalueella asuvista asiakkaista. Tarkemmin tiedonsaantia esitetään kuviossa 2.

Kuvio 2. Avustusmahdollisuudesta saadun tiedon lähteet.

Kuten kuvio osoittaa, olivat tiedon saannin lähteet erilaiset taajama-alueella ja haja-asutusalueella asuvien asiakkaiden kohdalla. Haja-asutusalueella asuvista asiakkaista kukaan ei kertonut saaneensa tietoa avustuksesta lehtihaastatteluista. Tärkeimmät tiedonlähteet heille olivat olleet kunnan virallinen ilmoitus (ilmoitus sanomalehdessä) ja virkamiehiltä saatu tieto. Virkamieheksi asiakkaat nimesivät kunnan rakennusmestarin tai kotihoidon henkilöstön. On huomioitava, etteivät asiakkaat välttämättä erottaneet, kuka oli kunnan rakennusmestari – kyseessä saattoi olla kunnan rakennusmestari tai Vanhustyön keskusliiton korjausneuvoja. Kohdassa ”Muut” ovat asiakkaat saaneet tiedon muun muassa sairaalan sosiaaliohjaajalta tai kuntoutuksesta.

5.3

Korjaus- ja muutostyövaihe

Käynnistymisvaihe

Korjaus- ja muutostyöt olivat käynnistyneet ripeästi asunnossa olleen vaurion tai vastaavan vuoksi (12 prosenttia, 8 kohdetta) tai hitaasti pitkän pohdinnan ja erilaisten vaihtoehtojen kartoittamisen (71 prosenttia, 49 kohdetta) jälkeen.

Keväällä 2004 teetätettiin arviointi mutta se oli liian kallis. Syksyllä sitten kuu-
lin ystävältä tästä avustuksesta ja otin sitten yhteyttä kunnan rakennusmestariin.

Kylmälaitteet meni rikki niin heti otin yhteyttä kuntaan.

Miestä piti houkutella pitkään ja vähän salaakin suunnitella. Ei kerrottu mitään ennen kuin sitten kun tiedettiin että se on kypsynyt ajatukseen ja avustukseen.

Kun viemäri meni tukkoon niin piti heti ruveta tekemään remonttia.

Lopullinen impulssi oli syntynyt usein läheisten houkuttelemisen (54 prosenttia, 37 kohdetta) tai jonkin muun ulkopuolisen herätteen (20 prosenttia, 14 kohdetta) seurauksena.

Naapurissa oli ammeeseen kaatunut ja poika sitten puhumaan minulle että nyt täytyy hoitaa tämä asia.

NN (Vanhustyön keskusliiton korjausneuvoja) kävi ja houkutteli tekemään remonttia ja sitten MM (kunnan rakennusmestari) tuli ja houkutteli eteenpäin niin sitten ajateltiin että nyt ruvetaan.

Asiakkaista suurin osa, 71 prosenttia (49 kpl), oli ottanut itse kuntaan yhteyttä. Muiden osalta läheiset olivat lähteneet viemään asiaa eteenpäin. Kaikki asiakkaat kertoivat ottaneensa suoraan korjaus- ja muutostöistä vastaavaan viranomaiseen yhteyttä, ei siis esimerkiksi sosiaalityöntekijään tai kotihoidon henkilöstöön.

Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan hakulomakkeella, johon on liitettävä selvityksiä ARAn ohjeiden mukaan¹³. Kuntien viranomaiset antavat kiitettävällä tavalla ohjeita ja neuvoja hakuprosessin aikana. Viranomaisten kokemus on, että lomakkeet ovat asiakkaille vaikeaselkoisia ja monimutkaisia.

Valtaosa asiakkaista, 51 prosenttia (35 kpl), kertoi, että hakemukset oli täyttänyt viranomainen. Täyttävä viranomainen oli ollut joko kunnan korjaus- ja muutostöistä vastaava viranomainen tai Vanhustyön keskusliiton korjausneuvoja. Kaksi viranomaista ilmoitti, etteivät he täytä avustuksia, mutta näidenkin kuntien osalta asiakkaat kertoivat saaneensa viranomaisilta täyttöapua. Pääsääntöisesti viranomaiset pitivät parempana ratkaisuna sitä, että he itse täyttävät lomakkeet, koska se yleensä nopeuttaa hakuprosessia. Ongelmana on kuntien resurssipula, joka estää ja vaikeuttaa avun antamista.

On niitä hakijoita jotka ei uskalla laittaa nimeään paperiin kun pelkäävät että menee väärään kohtaan. Pitäisi vaan paljon enemmän käydä kotona ja täsmen-tää siellä niitä.

Ainoastaan 20 prosenttia (14 kpl) asiakasta kertoi täyttäneensä hakemukset joko kokonaan tai osittain itse. Muiden osalta lomakkeet olivat täyttäneet joko läheiset tai asiakkaat eivät muistaneet kuka hakemukset oli hoitanut kuntoon.

Hakemuksiin liitettävät asiakirjat hämmensivät monia hakijoita niin viranomaisten kuin asiakkaidenkin mielestä. ARAn ohjeiden mukaan korjaustoimintaa avustetta-essa huomioidaan sosiaalinen tarkoituksenmukaisuus ja taloudellinen tarpeellisuus. Asiakkaat, jotka kokivat yhteistyön viranomaisten kanssa myönteisenä, hyväksyivät helpommin hakemusasiakirjojen monimuotoisuuden ja avustuksen kriteerit. Rakentava yhteistyö viranomaisen ja asiakkaan välillä lisää kriteerien ja niiden kartoittamiseksi tarvittavien selvitysten ymmärrettävyyttä.

¹³ Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Onhan ne tietenkin vaikeita, kun yksityiset asiat piti selvittää. Mutta kun tultiin hyvin juttuun NN:n (kunnan viranomaisen) kanssa niin oli se helpompaa.

Korjatun asunnon käyttörajoituksena oleva viiden vuoden asumisvelvoite on keskusteluttanut lähes poikkeuksetta avustuksen hakemisen yhteydessä. Vanhusväestössä se aiheuttaa epävarmuutta ja kunnissa viranomaiset joutuvat helposti kannustajan ja rohkaisijan rooliin. Ikäihmisille herää helposti pelkoa, että tilanteen muuttuessa läheiset joutuvat taloudellisiin vastuisiin.

Omapastuuosuuden järjestäminen

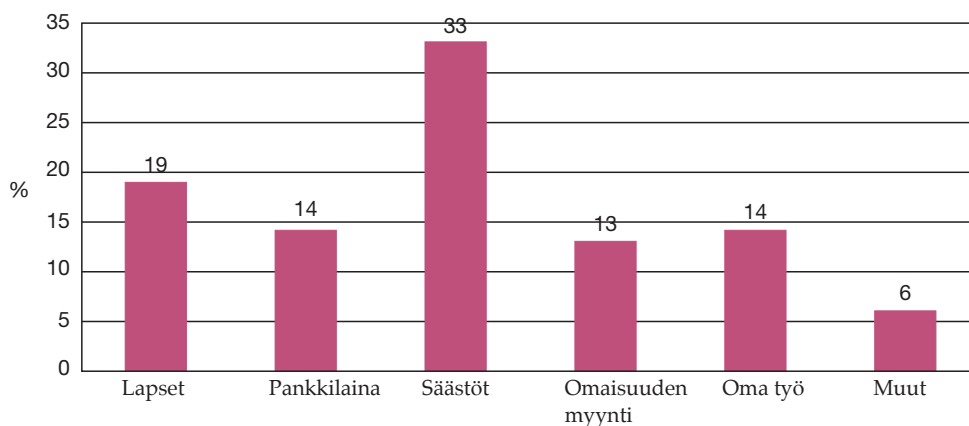
Avustuksen omapastuuosuuden, 30–60 % hyväksytyistä kustannuksista, järjestämisessä on monilla asiakkailla vaikeuksia. Sen järjestämisen asiakkaat nimesivätkin yhdeksi merkittävimmistä avustukseen liittyvistä ongelmista. Kunnissa ei ole mahdollisuutta osallistua omapastuuosuuden järjestämiseen.

Pääsääntöisesti viranomaiset pidättäytyvät ohjaamasta erilaisten rahoitusmahdollisuuksien lähteille. Viranomaiset pitävät omapastuuosuuden olemassaoloa hyvänä ratkaisuna, mutta sen määrästä heillä oli erilaisia käsityksiä. Tästä on lisää myöhemmin kehittämisehdotuksissa.

Viranomaisten mukaan asiakkaat järjestävät omapastuuosuutensa tavallisimmin säästöillä tai pienellä pankkilainalla. Yleinen käsitys oli, että asiakkaiden on vaikea pyytää lapsiltaan apua, vaikka kuvio 3 osoittaa, että 19 prosenttia (13 kpl) oli rahoittanut omapastuuosuuden lastensa avulla. Tämä oli toiseksi yleisin omapastuuosuuden järjestämistapa. Kuntien sosiaalitoimesta kysytään vuosittain muutamassa tapauksessa tukea. Tuki on mahdollista järjestää täydentävän toimeentulotuen muodossa. Täydentävän toimeentulotuen tarve arvioidaan asiakaskohtaisesti¹⁴. Tuen tavoitteena on ehkäistä laitossijoituksia, edistää asiakkaiden omatoimisuutta tai vähentää asiakkaiden syrjäytymistä.

¹⁴ Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajille.

Kuvio 3 kuvaa käytettyjä järjestämisvaihtoehtoja. Kohta ”Muut” sisältää seurakunnalta, kunnalta ja sisaruksilta saadut avustukset. Eniten asiakkaat toteuttivat omavastuuosuuden järjestämisen säästöillä.

Kuvio 3. Korjaus- ja muutostöiden kustannusten omavastuuosuuden järjestäminen.

Pirun hyvä systeemi mutta ongelma on se, ettei avustusta voi saada jos ei saa lainaa. Siksi seurakunnan systeemi oli hyvä kun sieltä sai alkurahoitusta.

Omapastuuosuuden määrä ja rahoituksen järjestämisen vaikeudet oli vaikuttanut kuudessa tapauksessa siten, että korjaus oli viivästynyt tai jopa jäänyt kesken:

Korjaus on vielä kesken kun puuttuu omapastuuosuutta. Viime marraskuussa aloitettiin ja tavoitteena on saada ensi syksyksi valmiiksi. Rahan keruussa on vaikeuksia.

Urakoitsijoiden löytäminen

Sekä asiakkaat että viranomaiset kokivat suurena haasteena hyvien urakoitsijoiden löytymisen. Kolmessa kunnassa tekijöiden etsiminen on jätetty kokonaan asiakkaiden tehtäväksi. Kahdessa kunnassa etsimistä on helpotettu listaamalla paikkakunnalla toimivat urakoitsijat, joihin asiakasta kehoitetaan tarvittaessa ottamaan yhteyttä. Kahdessa kunnassa viranomaiset toimivat aktiivisina etsijöinä. Tällöin viranomaisilla on syntynyt ns. luottorengas, johon asiakkaita ohjataan ottamaan yhteyttä. Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojat auttavat yleensä urakoitsijoiden löytämisessä.

Urakoitsijoiden löytäminen saattoi viivästyttää koko korjaus- ja muutostöiden aloittamista (28 prosenttia, 19 kohdetta). Näissä kohteissa työn aloittaminen oli vii-

västynyt yli puoli vuotta. Pisimmillään urakoitsijasta johtuva korjausvaihe oli kestänyt pari vuotta, josta asiakas kertoi seuraavasti:

Rakentajilla oli niin paljon töitä, jolloin valmistuminen viivästyi pari vuotta, NN:n firma teki. Asuttiin kyllä tässä koko ajan vaikka oli hankalaa horjua lankujen päällä, perustuksia myöten kun on tehty.

Kahdessa kunnassa viranomaiset kokivat, että korjaus- ja muutostöiden aikataulutus aiheuttaa ongelmia urakoitsijoiden löytämiseen: prosessi etenee siten, että työt päästään parhaiten aloittamaan kesällä, jolloin urakoitsijoita on selkeästi vähiten vapaana. Toisaalta viranomaiset pitivät vaikeutena myös sitä, että kysymyksessä on tavallisimmin pienet korjaustyöt, joita ammattitekiäjät eivät koe riittävän motivoivina. Yksi viranomainen selitti urakoitsijoiden löytymisen vaikeutta sillä, että avustusta saavien joukossa on sellaisia henkilöitä, joilla ei ole riittävästi resursseja tai voimavaroja viemään asiaa eteenpäin. Kodin korjaus- ja muutostyöt on asiakkaille vaativa ja haasteellinen prosessi ja vaatii monella tavalla aktiivisuutta asioiden eteenpäin viemisessä.

Ikkunaremonttien osalta tilanne on erilainen: alan toimijat vastaavat niin myynnistä kuin asentamisestakin. Samalla neljä viranomaista ilmaisi huolensa asiakkaiden puolesta.

Niin että kyllähän siinä on iso riski että asiakkaita jymäytetään, kun eihän vanhuksot oikein tiedä mitä heille myydään milläkin hinnalla.

Asiackaista 32 prosenttia (22 kpl) oli etsinyt itse ulkopuoliset urakoitsijat. Monella heistä oli ollut vaikeuksia tekijöiden löytämisessä. Tietoa urakoitsijoista oli etsitty läheisten ja tuttavien, viranomaisten ja alan liikkeiden kautta. Olipa joku asiakas laittanut ilmoituksen lähikaupan ilmoitustaulullekin.

Kyllä hakemukset oli pikkujuttu rakennusmiesten löytämisen rinnalla.

Työmiehet oli suurin ongelma kun ei tiennyt paikkakunnalla hyviä korjaajia.

Toiseksi eniten tekijöinä olivat toimineet läheiset ja sukulaiset, 25 prosenttia (17 kohdetta). Tämän vaihtoehdon asiakkaat kokivat hyvänä ja toimivana, koska asia oli heidän mukaansa sidoksissa avustuksen omavastuusuuteen. Näissä kohteissa asiakkaiden luottamus korjaustöiden hyvään ja tarkoituksenmukaiseen laatuun oli paras.

Kolmantena vaihtoehtona olivat viranomaisten järjestämät urakoitsijat, 23 prosenttia (16 kohdetta). Läheiset olivat etsineet tekijät 20 prosenttiin (14 kohteeseen). Näistä läheisistä suurin osa oli rakennusalan ammattilaisia. Näissä kohteissa urakoitsijat olivat löytäneet nopeasti ja työ oli valmistunut laadukkaasti ja aikataulussaan.

Toteutuneet korjaus- ja muutostyöt

Tähän selvitykseen ohjautuneet kohteet vastasivat hyvin kunnissa yleisesti toteutuneista korjaus- ja muutostöistä. Tyypillisimmillään korjaus- ja muutostyöt kohdistuivat kiinteistön huoltoon (lämmöneristys ja ikkunat, vesijohto, viemäröinti yms), peseytymis- ja saniteettitilojen korjaamiseen ja rakentamiseen sekä erilaisten liikkumista rajoittavien esteiden poistamiseen (keittiö, luiskat, ovien leventäminen, lattiamateriaalit).

Asunnon korjaus- ja muutostöiden sisältöön vaikutti kohteen sijainti. Haja-asutusalueen kohteet olivat kaikki omakotitaloja ja niissä tehty korjaus- ja muutostyöt olivat laajoja ja monimuotoisia aina yksittäisen suihkutilan korjaamisesta lämmitysjärjestelmän uusimiseen ja koko asuintalon läpikäymiseen. Tässä selvityksessä mitatvimmat korjaus- ja muutostyöt oli tehty haja-asutusalueiden, taajama-alueista etäällä oleviin vanhempiin kiinteistöihin. Etäisin kohde oli 60 km:n etäisyydellä taajama-alueelta.

Taajama-alueilla korjaus- ja muutostöiden laajuus ja sisältö riippui siitä, oliko asunto kerrostalossa, rivitalossa vai omakotitalossa. Suppeimmillaan se oli kerrostalohuoneiston kylpyhuoneen pyykinkuivaustelineen ja lattialämmityksen asentaminen ja laajimmillaan omakotitalojen lämmitys- ja viemäröintijärjestelmien uusimista.

Korjaus- ja muutostyövaiheessa suurin osa asiakkaista, 83 prosenttia (57 kpl) oli voinut asua kotona koko remontin ajan remontin laajuudesta riippumatta. Pääsääntöisesti kokemus oli ollut myönteinen, koska se oli tarjonnut monenlaista virikettä aina seuraamisesta osallistumiseen. Yllättävät muutokset elämäntilanteissa tai ennalta arvaamattomat tilanteet korjaus- ja muutostöissä olivat aiheuttaneet eniten murhetta ja vaikeutta. Esimerkkinä voisi mainita jo aiemmin kuvatun tilanteen, jossa urakoitsijan kiireiden vuoksi korjaustyöt olivat kestäneet pari vuotta.

Viranomaisilla oli kunnissa erilaisia näkemyksiä siitä, millaiset korjaus- ja muutostyöt olivat tarkoituksenmukaisia ja välttämättömiä vanhusväestön ja vammaisten itsenäisen selviytymisen kannalta. Toisaalta koettiin, että hyvinkin pienillä muutostöillä voidaan tukea riittävästi ja tarkoituksenmukaisesti itsenäistä selviytymistä. Toisaalta taas pidettiin ensisijaisena painopistealueena rakennuksen kokonaiskunnosta huolehtimista. Viranomaiset olivat huolissaan siitä, että avustusta saavien henkilöiden mahdollisuus muuttaa asumistaan selkeästi parempaan suuntaan on hyvin rajallinen, koska asiakkaiden tulotasolla ei voida riittävän kattavasti tehdä muutoksia korjaustöitä.

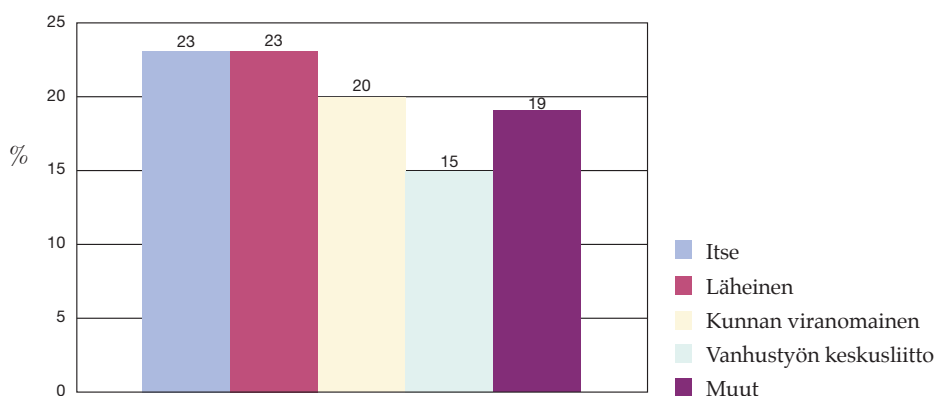
ASPA:n asiantuntijan mukaan itsenäistä selviytymistä voidaan parhaiten tukea esteettömän asumisen keinoilla. Niistä tärkein on se, että asukkaalla on mahdollisuus huolehtia omasta hygieniastaan. Myös itsenäinen wc:ssä käynti pitää turvata. Lisäksi esteettömään asumiseen kuuluu välttämättömänä edellytyksenä se, että asukas pääsee turvallisesti asuntoon ja sieltä ulos. Nämä esteettömän asumisen perusedel-

lytykset sisältävät useita yksityiskohtia, muun muassa kalustevaatimuksia ja vaatimuksia pintamateriaalien suhteen. Vanhustyön keskusliiton asiantuntijan mukaan esteettömän asumisen rakentamiselle luo haasteita muun muassa tasoterot, tilojen sokkeloisuus ja tilamitoitukset.

5.5

Asiakkaiden vaikuttamismahdollisuudet

Korjaus- ja muutostöiden suunnitteluvaiheeseen asiakkaat olivat osallistuneet vaihtelevasti. Suunnittelun oli asiakkaista 23 prosenttia (16 kpl) toteuttanut itse ja saman verran eli 23 prosenttia asiakkaista oli antanut suunnittelun läheiselleen, yleensä rakennusalan ammattilaisena toimivalle pojalleen. Näissä tilanteissa asiakkailla oli omasta osallisuudestaan hyvin myönteinen kokemus. Kunnan viranomaisille oli luovutettu 20 prosentin (14 kpl) kohteen suunnittelu. Näistä puolet kertoi, että suunnittelu oli edennyt keskustellen. Loput kohteet viranomaisen oli suunnitellut itsenäisesti. Vanhustyön keskusliiton korjausneuvoja oli suunnitellut kohteista 15 prosenttia (10 kpl). Vanhustyön keskusliiton palvelut suuntautuvat pääsääntöisesti veteraaniasiakkaisiin. Rakennusfirmalta tai suunnittelutoimistolta oli hankittu 19 prosenttia (13 kpl) suunnitelmista ja piirustuksista. Kuviossa 4 on esitetty kohteen suunnittelun toteuttajat. Kohta "Muut" sisältää rakennusfirmit ja suunnittelutoimistot.

Kuvio 4. Asunnon korjaus- ja muutostöiden suunnittelijat.

Suunnitteluvaiheen osallistumisessa oli eroja siinä, missä kohde sijaitsi. Haja-asutusalueen kohteissa asiakkaiden kokemus osallistumisestaan oli vähäisempää kuin taajama-alueiden kohteissa. Lähes kaikki, 19 prosenttia (13 kpl), itse toteutetuista suunnitteluista oli taajama-alueiden kohteita. Tällä lienee yhteys jo edellä mainittuun seikkaan, jonka mukaan haja-asutusalueiden kohteet olivat laajempia ja mittavampia kuin taajama-alueiden kohteet.

Suurin osa asiakkaita kertoi voineensa vaikuttaa korjaus- ja muutostöiden sisältöön. Joissakin kohteissa korjaustekijät olivat vastustaneet tai torjuneet asiakkaiden osallistumista, mutta tällöinkin aktiivisimmat asiakkaat olivat pyrkineet vaikuttamaan tilanteeseen. Erään laajasti korjatun haja-asutusalueen kohteen asiakas kuvasi tilannetta näin:

Minä kerroin NN:lle (kunnan viranhaltija) mitä haluaisin remontoitavan ja NN teki korjaussuunnitelman. NN kuunteli ja sanoi että tehdään niin kuin se on hyvä käyttäjän mielestä. Kirvesmiehen kanssa oli vähän ongelmia. Hän halusi muuttaa suunnitelmia mutta minä sanoin, että asiat tehdään niin kuin ne on suunniteltu.

Jossakin kohteessa asiakkaan osallistuminen ei ollut onnistunut odotetulla tavalla.

Itse suunniteltiin ja se oli hyvä, mutta korjausmiehet ehdottelivat monenlaisia asioita joita ne eivät meidän suunnittelusta hyväksyneet. WC-istuin olisi haluttu korkeammaksi mutta asensivat kuulemma vain normaalikorkuisia, toivottiin myös vaatekaappia mutta se jäi pois ja saunassa oli myös omia toiveita.

Pääosin asiakkaat olivat saaneet vaikuttaa riittävästi pintamateriaaleihin, väreihin ja malleihin. Rakenteellisemmista tekijöistä, esimerkiksi kaapin korkeudesta tai pesualtaan sijainnista, oli usein jouduttu neuvottelemaan urakoitsijoiden kanssa.

Viranomaisten yhteistyö

ARAn laatimissa ohjeissa edellytetään kunnan eri hallinnonalojen yhteistyötä vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaus- ja muutostöiden avustuksissa¹⁵. Yhteistyötä edellytetään asunto- ja sosiaaliviranomaisten, rakennusteknisiä asioita hoitavien viranomaisten sekä kotipalvelu- ja kotisairaanhoidopalveluyksiköiden välillä.

Kohdekunnissa korjaus- ja muutostöiden viranomaisvastuu on joko keskushallinnon, rakennusvalvonnan tai teknisen toimen yhteydessä olevassa yksikössä. Neljäs kunnassa viranomaistoiminta toteutuu siten, että yhteistyötä eri hallintokuntien välillä on vahvistettu suunnitelmallisella kokouskäytännöllä. Pääsääntöisesti yhteistyö on yksittäisten asiakkaiden tilanteesta nousevaa, tapauskohtaista ja joustavaa. Eniten yhteistyötä tapahtui rakennusvalvonnan, sosiaalityön ja kotihoidon henkilöstön välillä. Erilaisilla virkanimikkeillä olevat korjausvastaavat saattoivat tehdä tarkastuskäyntejä sosiaalityöntekijöiden kanssa tai kotihoidon henkilöstö viestitti korjausvastaaville muutostyötarpeista. Sairaaloiden kotiutushoidosta oltiin kolmeen kuntaan aktiivisesti yhteydessä potilaiden kotiutusvaiheessa.

Viisi haastateltua viranomaista piti erittäin tärkeänä sujuvaa, käytännönläheistä ja säännöllistä yhteistyötä. Etuna pidettiin erilaisten näkemysten ja tietotaidon hyödyntämistä asioiden selvittelyssä ja päätöksenteossa. Yhteistyö sosiaalityön kanssa koettiin rakentavaksi ja onnistuneen korjaus- ja muutostyöprosessin takeeksi, josta esimerkkinä kuvaus:

Ne kohteet jotka ovat jo sosiaalipuolella on helppo toteuttaa, koska viranhaltijat lähtevät vetämään hankkeet ja hoitavat rahaliikenteen ja sellaiset. Järjestelmä huolehtii.

Korjaus- ja muutostyökohteet, joihin oli mahdollisuus hakea vammaispalvelulain kautta avustusta, siirtyivät kunnissa automaattisesti sosiaalityön kohteiksi. Tilanne selvitettiin joka kerta, kun korjaus- ja muutostöiden viranomaisilla oli ennakolta käsitys siitä, että asiakkaalla saattaisi olla oikeus vammaispalvelulain kautta asunnon muutostöihin.

Pienemmissä kunnissa, joissa asukkaat tunnettiin paremmin, viranomaisten yhteistyö oli joustavampaa ja mutkattomampaa, koska yhteistyötilanteisiin ei tarvinnut valmistautua selvittelemällä taustatietoja tai muita vastaavia päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä.

Asiakkaista juuri kukaan ei ilmoittanut, että korjaus- ja muutostyöprosessiin olisi osallistunut muita kuin korjaustöistä vastaavia viranomaisia. Asiakkaat eivät osanneet sanoa, oliko prosessiin osallistunut esimerkiksi kotihoidon tai sosiaalitoimen viranomaisia.

¹⁵ Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Asunnon korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuus

Asiakkaiden kokemukset korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuudesta

Avustuksen merkitys asunnon korjaus- ja muutostöille

Monet haastatelluista, 35 prosenttia (24 kpl) olivat sitä mieltä, että korjaus- ja muutostyöt olisi jäänyt kokonaan tekemättä ilman avustusta. Vaihtoehtona olisi ollut 23 prosentissa (16 kohdetta) suppeampana toteutetut korjaus- ja muutostyöt. Korjauskohteista 42 prosenttia (29 kohdetta) oli ollut siinä kunnossa, että kotona selviytymisen esteet olisivat pakottaneet ratkaisemaan tilanteen joka tapauksessa. Mahdollisuuksina olisi ollut kotoa pois muuttaminen tai korjaus- ja muutostöiden toteuttaminen esimerkiksi lasten ottaman pankkilainan tai muun vastaavan avulla.

Minulla meni viikkoja etten käynyt suihkussa ollenkaan kun en päässyt enää ammeeseen enkä uskaltanut jakkaran avulla kiivetä sinne.

Pakko olisi ollut tehdä. Herra Jumala, tämä talohan mätänee käsiin jos tälle ei mitään tehdä.

Asunnon käyttö korjaus- ja muutostöiden jälkeen

Valtaosa asiakkaista oli asunut korjaus- ja muutostöiden jälkeen koko ajan selvityksen kohteena olleessa asunnossa. Jos avustuksen hakija oli jo kuollut, asui kohteessa hakijan puoliso tai hakijan iäkäs sisko tai veli. Korjaus- ja muutostöiden avustuskriteerit täyttyivät kaikissa näissä tilanteissa.

Ainoastaan 9 prosenttia (6 asiakasta) oli muuttanut pois kodistaan joko palvelutaloon tai lähemmäksi palveluja oleviin kohteisiin vuokra- tai omistusasuntoon. Muuton syynä oli ollut terveydentilassa tapahtuneet äkilliset muutokset ja voinnin heikkeneminen siten, että kotona asuminen oli vaikeutunut kohtuuttomasti. Ilman korjaus- ja muutostöitä kotoa muutto olisi toteutunut haastatteluhetken mennessä 30 prosentilla (27 asiakasta).

Asiakkaiden mukaan korjaus- ja muutostyöt olivat sisällöltään vastanneet tavoitteita. Pienetkin muutokset olivat helpottaneet olemista ja tuoneet sen avun, mitä prosessilla oli lähdetty tavoittelemaan. Kaikki asiakkaat halusivat asua tässä kohteena olevassa kodissa mahdollisimman kauan. Sen vuoksi muutostyöt olivat tuoneet konkreettisen ongelman helpottumisen lisäksi uskoa ja toivoa tulevaisuuteen. Viidenkymmenen kilometrin etäisyydellä taajama-alueesta olevassa kohteessa asiakas kuvasi tilannetta tyytyväisenä näin:

Kyllä täällä on nyt hyvä olla. Kotiin on aina mukava palata. Asumisviihtyvyys on parantunut. Tällä hetkellä tuntuu, että turvallisuuden tunne on parantunut. Niin kauan kuin pystyn ajamaan autoa, pystyn asumaan täällä.

Olisiko jotakin pitänyt tehdä toisin

Korjaus- ja muutostyöprosessiin asiakkaat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä. Asiakaiden kokemus siitä, millä tavalla he olivat saaneet tukea ja apua prosessin eri vaiheissa, oli pääosin erittäin positiivista. Haastatteluissa tuli esille vain muutama kriittisempi kommentti. Kriitikki kohdistui lähinnä käytännön järjestelyihin: millä tavalla maksukäytännöt toteutuvat yms. Kolmessa kohteessa erilainen maksatuskäytäntö olisi helpottanut ja nopeuttanut prosessia. Asiakas laskuttaa kunnalta korjausavustuksen kuitteja vastaan ja joutuu näin ollen maksamaan ensin itse tarvikkeet yms.

Suurimmat muutostarpeet kohdistuivat yhteistyöhön urakoitsijoiden kanssa. Kolmekymmentä viisi prosenttia (24 kpl) asiakkaista oli esittänyt sellaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka olisivat olleet enemmän esteettömän asumisen kriteereiden mukaisia ja helpottaneet näin ollen paremmin arjen toimia. Useimmissa tapauksissa asiakkaat olivat pyrkineet vaikuttamaan urakoitsijoihin paremman lopputuloksen toiveissa. Kukaan ei kuitenkaan ollut ottanut yhteyttä kunnan viranomaisiin tilanteen korjaamiseksi.

Tyypillisimpiä puutteellisia ratkaisuja olivat liian ylhäälle asennetut kaapistot, wc-kalusteiden sijoittelu, wc-istuimen korkeus, suihkukaapin asentaminen vastoin toiveita, ovien kapeus, saunaratkaisut ja luiskaratkaisut. Joissakin tilanteissa työ oli sen verran huonolaatuista, että asuminen edellytti ylimääräistä työtä asukkailtaan, esimerkiksi laminaattiasennuksen virheellisyydestä johtuvaa kosteuden ehkäisyä tai muovimattojen repsottavat liitoskohdat vaikeuttivat apuvälineillä liikkumista. Saunaratkaisuihin ongelmia aiheutui eniten lauteiden vääränlaisesta korkeudesta. Eräs hyvin lyhyt asiakas kuvasi tilannetta näin:

Kyllä minä sanoin että en minä pääse noille lauteille ollenkaan. Mutta eivät uskoneet, laittoivat vaan tavallisen korkuiset. En ole päässyt sinne yhtään kertaa.

Kuntien viranomaiset olivat tietoisia laatuongelmista. Sen nähtiin olevaan suoraan sidoksissa urakoitsijoiden saatavuuteen. Ongelmiin puuttumista selitettiin kuntien resurssipulalla. Kolmessa kunnassa viranomaiset kävivät tarkastuskäynnillä kaikissa kohteissa prosessin eri vaiheissa, neljässä kunnassa tarvittaessa tai vain työn päätyttyä.

5.7.2

Kunnan viranomaisten näkemykset korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuudesta

Viranomaisten mukaan suurin osa valmistuneista korjaus- ja muutostöistä on auttanut asukkaita selviytymään omatoimisemmin ja itsenäisemmin omassa kodissa. Suurimmat vaikeudet johtuvat yleensä siitä, että asunto vaatisi laajempia korjaus- ja muutostöitä, mihin asiakkailta on taloudellisia mahdollisuuksia. Näin ollen korjaus- ja muutostöitä joudutaan supistamaan ja rajoittamaan siten, että lopputulos ei parhaalla mahdollisella tavalla auta arkipäivän selviytymisessä. Harvoin toteutuvat myöskään ARAn korjaus- ja energia-avustusten haku-, myöntämis- ja maksatusmenettely 2008:ssa mainitut tavoitteet rakennuksen säilymisen kannalta välttämättömistä toimenpiteistä.¹⁶ Syynä tähän on se, että asunnot vaatisivat mittavampia korjaustöitä, mutta asiakkaiden tulotasolla niiden toteuttaminen ei ole mahdollista.

5.8

Avustus- ja korjausprosessin kehittämistarpeet

5.8.1

Asiakkaiden kehittämisideat

Asiakkaat olivat lähes poikkeuksetta tyytyväisiä avustuskäytäntöön ja kokonaisuutena korjaus- ja muutostyöprosessiin. Tämä on ymmärrettävää, koska tähän selvitykseen haastateltiin asiakkaita, jotka ensinnäkin olivat saaneet avustusta ja toiseksi kokemus korjaus- ja muutostöistä oli vastannut niille asetettuja tavoitteita, kuten tulokset osoittavat. Keskeisimmät kehittämishaasteet kohdistuivat omavastuuosuuden määrään, urakoitsijoiden etsimiseen ja laadun valvontaan. Osan näistä kehittämis ehdotuksista toivat esille asiakkaiden läheiset, jotka olivat mukana haastattelussa.

Omapastuuosuuden määrä

Merkittävä osa haastatelluista esitti keskeisimmäksi kehittämiskohteeksi omavastuuosuuteen liittyvät haasteet. Omarahoituksen järjestäminen oli ollut monelle asiakkaalle haasteellinen tehtävä. Rahoitusvaikeudet olivat saattaneet hankaloittaa koko korjaus- ja muutostöiden ajan remontin etenemistä.

Haastatellut kommentoivat omavastuuosuuden määrää myös muiden avustusta tarvitsevien näkökulmasta:

¹⁶ Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Kun tulorajat on tiukat ja omavastuuosuus pitää saada niin eipä sitä kuka tahansa pystykään aloittamaan remonttia vaikka tarvetta kyllä olisi. Aika tiukasti tässä seulotaan kuka saa ja kuka ei ja sitten jos joku saisi niin eipä pysty aloittamaan.

Ratkaisuksi asiakkaat esittivät lainamahdollisuuden kytkemistä avustukseen.

Urakoitsijoiden löytäminen

Urakoitsijoiden löytäminen oli aiheuttanut monenlaista päänvaivaa asiakkaille. Suurimmalla osalla tilanne oli hyvä, mutta kolmannes asiakkaista oli ollut jonkinlaisissa vaikeuksissa tämän asian suhteen. Olikin luonnollista, että nämä asiakkaat esittivät ratkaisumalliksi sitä, että kunnan tulisi huolehtia urakoitsijat kohteisiin.

Laadun valvonta

Asiakkaat olivat harkinneet, suunnitelleet ja selvittäneet monipuolisesti sitä, mitä asunnossa tulisi tehdä, jotta pitkään asuminen kotona olisi mahdollista. Reilu kolmannes kertoi esittäneensä omia toiveitaan remontin sisällöstä, mutta toiveet eivät olleet toteutuneet yleensä urakoitsijoiden toimintatapojen vuoksi. Seurauksena oli epäonnistuneita kohteita, jotka eivät parhaalla mahdollisella tavalla vastanneet niitä odotuksia, joihin remontilla oli pyritty. Tehokkaampi ulkopuolinen valvonta ehkäisi tällaisia epäonnistumisia.

5.8.2

Kunnan viranomaisten esittämät kehittämistarpeet

Avustuskriteerit

Viranomaiset esittivät merkittävimäksi kehittämiskohteeksi avustuskriteereiden uusimisen. Näistä keskeisimmät kehittämishaasteet kohdistuu tulorajoihin, omavastuuosuuden määrään ja varallisuuskriteereihin.

Tulorajojen uudistaminen on keskeinen kehittämiskohde. Tämän hetkissä kriteereissä ongelmaksi koettiin tulorajojen alhaisuus, joka rajaa vahvasti asiakasjoukkoa. Myös 65 vuoden ikäraja sulkee pois esimerkiksi työttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden avustuksen saantimahdollisuuden, vaikka useimmat heistä ovat erittäin pienituloisia. Tulorajojen joustamattomuus vaikeuttaa myös leskien tilannetta: oma eläke on pieni, mutta leskeneläke nostaa sen juuri tulorajojen yli. Avustusta kysytään kaksin-kolminkertainen määrä hakemuksiin verrattuna. Tulorajoista johtuen merkittävä osa kysyjistä jättää hakematta avustusta.

Alhaiset tulo- ja varallisuusrajat ovat johtaneet siihen, että korjaus- ja muutostyöt tehdään pienissä erissä, ilman tarkoituksenmukaista kokonaisnäkemyä. Kunnissa esitettiin, että tulorajojen joustavuus pitäisi olla 10–20 prosenttia perustellusta syystä,

kun viranomaiset pitävät korjaustöitä välttämättöminä, mutta asiakkaalla ei ole mahdollisuutta toteuttaa tarvittavaa remonttia.

Omavastuuosuuden muuttamista esitti useampi viranomainen, vaikkakin sen olemassa oloa pidettiin välttämättömänä. Nykyinen järjestelmä on johtanut siihen, että monet tarpeelliset korjaus- ja muutostyöt jäävät toteutumatta tai keskeytyvät taloudellisiin ongelmiin. Koska pienituloisten henkilöiden mahdollisuus rahoituksen järjestelyihin on rajallinen, tulisi kunnilla olla mahdollisuus nostaa korjausprosenttia. Tällainen käytäntö edesauttaisi ja nopeuttaisi remonttien käynnistymistä.

Varallisuusrajojen ongelmat korostuvat entisten maatalousyrittäjien kohdalla. Ikääntymisen myötä monet ovat muuttaneet taajama-asuntoihin, mutta omistavat silti vielä esimerkiksi metsää. Viranomaisten mukaan tämän ryhmän tulotaso on erittäin niukka eikä realisointiin ole tosiasiassa mahdollisuutta. Toisaalta se haja-asutusalueen vanhusväestö, joka ei ole muuttanut taajama-alueille, tarvitsee peruselämiensä maa- ja metsäomaisuudesta saatavat tulot. Varallisuusrajojen joustavuutta tulisi näin ollen lisätä. Kaiken kaikkiaan viranomaiset kritisoivat varallisuusrajoja, koska varallisuus ei ole sidoksissa ihmisen tulotasoon. Tämä herättää hakijoissa kovin herkästi eriarvoisuuden tunnetta.

Tiedottaminen

Erityisen suurena haasteena viranomaiset pitävät sitä, millä tavalla todelliset, eniten asunnon korjaus- ja muutostöistä hyötывät asiakkaat tavoitetaan. Nykykäytännöillä avustus tavoittaa aktiivisimmat ja sellaiset henkilöt, joilla oli aktiivisia jälkeläisiä viemässä prosessia eteenpäin. Ratkaisuna näihin haasteisiin pidettiin tiedottamisen lisäämistä ja yhteistyön laajentamista niin kunnan sisällä (sosiaalitoimi, terveydenhuolto) kuin erilaisten järjestöjen kanssa.

Tällä hetkellä avustuksen kriteerit täyttävät asiakkaat aktivoituvat asunnon korjaamiseen liian myöhään. Tiedottamista tulisi kohdistaa selkeästi nuoremmalle ikäryhmälle, jolloin riittävän ajoissa huolehdittujen korjaus- ja muutostöiden hyötysuhde olisi erittäin hyvä. Yhtenä vaihtoehtona eräs viranomainen esitti, että tiedottamista voisi suunnata vielä työelämässä mukana oleville, jolloin olisi helpompi miettiä toisaalta sitä, miten itse asuu 20 vuoden kuluttua ja toisaalta sitä, miten itse kukin haluaa vanhempiensa asuvan. Tiedottamista tulisi kehittää ja monipuolistaa niin ARAn suunnalta (esimerkiksi ARAn oma asiakkaille jaettava kirjallinen esite) kuin kunnan sisälläkin.

Korjaus- ja muutostöiden sisältö

Vanhusväestön ja vammaisten asumista tukevien korjaus- ja muutostöiden sisältö pitäisi arvioida uudelleen. Nykyisin ovat peseytymistilojen uudistamiset korostuneet, mutta tavoitteena olisi arvioida laajemmin sitä, mikä kotiasumisessa on oleellista. Kotona selviytymisen tukemiseksi pelkästään peseytymistilojen uudistaminen on liian suppea kokonaisvaltaisemman esteettömän asumisen näkökulmasta. Niukat avustusresurssit tulisi kohdentaa kaikkein tärkeimpiin korjauksiin ja muutoksiin.

Eräs viranomaislainen kyseenalaisti sellaisten kylpyhuoneiden ja peseytymistilojen korjaamisen, jotka sijaitsevat sellaisessa kerrostalohuoneistossa, jossa ei ole tehty putkiremonttia. Hänen mukaansa tällainen korjaustyö ei ole tarkoituksenmukaista, koska putkistoremontin yhteydessä muutostyöt ovat luontevampia toteuttaa. Vanhustyön keskusliiton käytäntönä on, että niissä tapauksissa, joissa päätös putkistoremontista on jo tehty, voidaan harkita remontin ajankohtaa.

Korjaus- ja muutostyöprosessin hoitaminen

Kunnissa pidettiin riittävän hyvinä ARAn ohjeistusta ja hakulomakkeita. Merkittävimmät kehittämistarpeet ovat avustuksen hakuajankohdassa. Hakuprosessi etenee siten, että asiakkailla on toisaalta mahdollisuus aloittaa korjaus- ja muutostyöt jo kesän aikana, mutta silloin on urakoitsijoiden saatavuus kaikkein heikointa. Monessa kohteessa avustusmääräraha ei tule täysimääräisenä, mikä estää sopimuksen tekemistä ennakkoon urakoitsijoiden kanssa. Avustuksen hakuajankohdaksi viranomaiset esittivät joko ympärivuotista hakumahdollisuutta tai syksyn hakuajankohdan vakinaistamista. Kevään hakuajankohdan varhaisempi päättymisen helpottaisi osallista korjaustöiden käynnistymistä kesän aikana.

Avustusprosessin hoitamista vaikeuttavat kuntien niukat resurssit. Nykyään tehtävä on monella viranhaltijalla osa laajempaa virkakokonaisuutta. Prosessin hyvä ja tehokas hoito vaatisi erilaista resursointia. Kahdessa kunnassa kehittämiskohteeksi esitettiin resursoinnin kehittämistä siten, että viranomaisien asiakkaiden luokse tehtävät arviointi- ja tarkastuskäynnit hyväksyttäisiin osaksi ARAn avustusmäärärahaa.

Yksi korjaus- ja muutostyöprosessiin kohdistuva kehittämishaaste on prosessin johtaminen ja valvominen. Viranomaisien mukaan korjaus- ja muutostyökohteet ovat usein vaikeita ja haasteellisia. Kuntien resurssit ovat rajalliset eikä viranomaisilla ole mahdollisuutta olla riittävästi prosessissa mukana. Ratkaisumahdollisuudeksi viranomaiset esittivät yhteistyön kehittämistä Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojen kanssa ainakin työn valvonnan ja tekijöiden saamisen merkeissä, parhaimmillaan koko prosessin johtamisessa suunnitelmista ja toteuttamisesta valvontaan saakka. Valvontavastuun siirtäminen toisi korjausneuvoille huomattavan lisätyömäärän ja sen myötä henkilöstöresurssien uudelleen arvioinnin.

5.8.3

Asiantuntijoiden esittämät kehittämistarpeet

Vanhustyön keskusliiton ja ASPAn asiantuntijoiden mukaan korjaus- ja muutostyöprosessi sisältää useita kehittämistarpeita. Seuraavassa on kuvattu esille nousseita näkökulmia erittelemättä sitä, kumpi asiantuntijataho asian on tuonut esille.

Avustuksen määrä ja kohteet

Asiantuntijoiden mukaan korjausavustuksella on erittäin suuri merkitys vanhusten

ja vammaisten itsenäisen selviytymisen tukijana. Tarvetta olisi huomattavan paljon enemmän kuin mitä nykyisillä resursseilla kyetään ratkaisemaan. Korjausavustusten kokonaismäärää tulisikin nostaa nykytasosta. Avustuskohteeksi pitäisi hyväksyä myös taloyhtiöiden teettämät putkisto-, ikkuna- yms remontit.

Avustuskriteerit

Asiantuntijat toteavat, että tulorajat ovat nykyisen muotoisina epäoikeudenmukaiset. Pienituloisten henkilöiden kohdalla on epäoikeudenmukaista, jos tulorajat ylittyvät niukasti, jolloin heillä ei ole mahdollisuutta asunnon muutos- ja korjaustöille. Myös omavastuuosuuden suuruus ja vaikeudet sen rahoittamisessa estää korjaustoimien käynnistymisen. Lisäksi asiantuntijat nostavat esille viiden vuoden mittaisen takaisinperinnän mahdollisuuden, joka osaltaan on estämässä tarpeellisia korjauksia. Asiantuntijat korostavat, että yleensä ihmisillä on hyvin realistiset ja tarkoituksenmukaiset suunnitelmat ja odotukset asumisolojen kehittämiseksi.

Muutokseksi tähän asiantuntijat esittävät tulorajojen korottamista ja mahdollisesti muuttamista työeläkkeiden verotuksen vuoksi nettoperusteisiksi. Lisäksi tulorajoja olisi mahdollista porrastaa siten, että avustus pieneneisi tulojen ylittäessä nykyiset tulorajat. Kunnilla pitäisi myös olla mahdollisuus myöntää tapauskohtaisesti avustusta suurempi osuus kustannuksista, jos korjaus ei muuten toteudu. Lisäksi asiantuntijat esittävät takaisinperintäehdon poistamista.

Avustusten hakuaika

Kerran vuodessa, keväällä oleva hakuaika tuottaa monenlaista ongelmaa asiakkaille. Kevään hakuajan ajankohdasta johtuen päätökset valmistuvat kesän aikana. Urakoitsijat ovat kuitenkin sopineet kesän ajan työnsä jo kevään aikana, joten urakoitsijoiden saaminen on rajoittunutta. Tämän vuoksi esimerkiksi ulkotöitä on vaikea toteuttaa samana vuonna. Myös asiakkaiden elämäntilanteissa ja yllättävissä välitöntä korjausta vaativissa tilanteissa uuden päätösajankohdan odottaminen voi olla kohtuuttoman pitkä, jos se siirtyy seuraavan vuoden kevään hakuajankohtaan. Ratkaisuksi asiantuntijat esittävät toisen hakuajan lisäämistä syksyille.

Korjaus- ja muutostyöprosessi

Asunnon korjaus- ja muutostyöt käynnistyvät kohtuuttoman myöhään, vaikka suurin osa ihmisistä haluaa ensisijaisesti asua kotona mahdollisimman kauan. Koti tulisi laittaa jo varhaisessa vaiheessa esteettömäksi ja tehdä rakenteelliset muutokset jo silloin, kun prosessin eteenpäin viemiseen on vielä voimavaroja. Korjaus- ja muutostyöprosessi on erittäin vaativa ja usein edellyttää sitä, että asiakkaalla on riittävä tukiverkko vastaamassa projektista. Vanhusväestön osalta tulisi huolehtia siitä, että heillä on projektissa tukena esimerkiksi asiamies tai omainen. Ratkaisuksi asiantuntijat esittävät, että jokaisella korjaus- ja muutostyöprojektilla on aktiivisesti prosessissa mukanaoleva nimetty vastuuhenkilö.

6 Johtopäätökset

6.1

Vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuus

Tässä selvityksessä on haastateltu korjausavustusprosesseissa mukana olevia asiakkaita, viranomaisia ja asiantuntijoita. Näin on saatu kattava ja laaja-alainen näkemys siitä, mikä vaikutus vanhusväestön ja vammaisten henkilöiden asunnon korjaus- ja muutostöillä on sekä tässä selvityksen kohderyhmässä että yleisesti asuntojen korjaus- ja muutostöillä ollut.

Korjaus- ja muutostyöt ovat selkeästi mahdollistaneet ja tukeneet kotona asumista. Tässä haastattelussa kohderyhmässä (69 asiakasta) ainoastaan 8,6 prosenttia asiakkaista (6 asiakasta) oli joutunut seuranta-aikana muuttamaan kodistaan joko palvelutaloon tai taajama-alueelle palvelujen lähelle. Huomioiden asiakkaiden iän, sairaudet ja niiden aiheuttamat toimintakyvyn rajoitteet, on erittäin todennäköistä, että merkittävä osa olisi siirtynyt ilman asuntoon tehtyjä muutostöitä kunnallisten asuinpalvelujen piiriin.

Avustusta hakeneista 17 prosenttia (12 hakijaa) oli kuollut joko korjaus- ja muutostyöprosessin aikana tai sen jälkeen seuranta-ajanjakson aikana. Tämä herättää kysymään, käynnistyvätkö korjaus- ja muutostyöt liian myöhäisessä vaiheessa. On hyvin todennäköistä, että varhaisemmassa vaiheessa toteutettujen korjaustöiden vaikuttavuus olisi merkittävämpi.

Monessa kohteessa korjaus- ja muutostöiden laajuus on rajattu asiakkaiden taloudellisista resursseista johtuen siten, että laajemmat ja mittavammat korjaus- ja muutostyöt olisivat noudattaneet selkeästi paremmin esteettömän asumisen periaatteita. Kehittämällä asumisen esteettömyyttä ja turvallisuutta voidaan entisestään lisätä korjaus- ja muutostöiden vaikuttavuutta. Asunnon esteettömyys parantaa vanhusväestön ja vammaisten henkilöiden toimintakykyä sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia. Esteettömyyteen ja turvallisuuteen panostaminen mahdollistaa omien voimavarojen mukaisen itsenäisen suoriutumisen, oman elämäntyylin ja -tavan

jatkuvuuden, itsemääräämisen ja osallisuuden kokemisen. Esteettömyys tarkoittaa ympäristön soveltuvuutta esimerkiksi liikuntarajoitteiselle ja aistivammalaisille ihmisille. Esteettömässä ympäristössä ei ole portaita eikä tasoeroja ja siinä pystyy liikkumaan erilaisilla apuvälineillä, muun muassa pyörätuolilla tai muilla apuvälineillä. Esteetön suunnittelu käsittää myös valaistukseen, väri- ja materiaalivalintoihin sekä akustiikkaan liittyvien tekijöiden suunnittelun.¹⁷

6.2

Avustus- ja korjausprosessin kehittämistarpeet

Avustus- ja korjausprosessia tulisi kehittää seuraavilta osin.

Tiedottaminen

Avustumahdollisuudesta tiedottamista tulisi tehostaa. Tavoitteena tulisi olla, että vanhusväestö ja vammaiset henkilöt, joiden kotona asumista edistää asunnon muutos- ja korjaustyöt, saisivat nykyistä laajemmin tietoa korjausavustuksista ja he saisivat tarvittaessa myös apua avustuksen hakuprosessin käynnistämiseksi. Korjausavustuksista tiedottaminen vain kunnan virallisilla ilmoituksilla ei tavoita kaikkia niitä, joille avustusta voitaisiin myöntää ja joiden kotona asumisen aika pidentyisi kodissa tehtävien muutostöiden ansiosta. Kunnat päättävät sen, missä viralliset ilmoitukset julkaistaan. Minimissään riittää ilmoituksen julkaiseminen kunnan virallisella ilmoitustaululla. Yleensä ilmoitus julkaistaan lisäksi paikallislehdissä. Tiedottamisen laajentaminen virallisten ilmoitusten ulkopuolelle edistää laajemminkin kotona asumisen mahdollisuuksien lisäämistä. Usein on niin, että vanhukset ja vammaiset eivät itse välttämättä tunnista tai osaa ilmaista niiden kodin muutostöiden tarvetta ja toteutustapaa, jotka helpottaisivat heidän kotona asumistaan.

Tiedottaminen vaatii kunnissa hallintorajat ylittävää yhteistyötä asuntotoimen, rakennustoimen, sosiaalitoimen ja tarvittaessa myös terveydenhuollon henkilöstön kesken. Kotihoidon ja sosiaalitoimen henkilöstön tulisi ennalta ehkäisevästi kartoittaa ja arvioida kotona asuvien vanhusten ja vammaisten kykyä selviytyä kotona ja liikkua kodin lähipiirissä turvallisesti ja itsenäisesti tai mahdollisten tukipalveluiden avulla. Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen mukaan kotihoidon ehkäisevien kotikäyntien tavoitteena on jo peruslähtökohdiltaan arvioida ja tukea itsenäistä suoriutumista, tiedottaa palveluista, selvittää hyvinvointia ja terveyttä vaarantavia riskitekijöitä sekä kodin ja lähiympäristön turvallisuutta¹⁸. Myös sairaaloiden

¹⁷ Ikäihmisten palvelujen laatusuositus.

¹⁸ Ikäihmisten palvelujen laatusuositus.

kotiutushoitajat kartoittaessaan kotiutuvien potilaiden selviytymismahdollisuuksia sekä kolmannen sektorin ja kuntien palveluneuvojat ja -ohjaajat ovat avainasemassa, koska he ovat suorassa, henkilökohtaisessa kontaktissa asiakkaiden kanssa.

Tiedottaminen vaatii myös valtakunnallista tiedottamista sekä yhteistyön kehittämistä järjestöjen ja kolmannen sektorin, muun muassa eläkeläis- ja veteraanijärjestöjen, potilasyhdistysten, ystävyystoiminnan ja SPR:n kanssa. Tällaisen yhteistyön kehittämiseksi ja valtakunnallisen tiedottamisen toteuttamiseksi ARA:n tulisi suunnitella tiedotusmateriaali. Valtakunnallista tiedottamista tulisi edistää myös kehittämällä informaatio-ohjausta ja sähköistä korjaustiedon saatavuutta.

Avustuksen saamisen kriteerit

Avustuksen saamisen kriteereitä ovat asiantuntijat ja viranomaiset kommentoineet monipuolisesti. Selvityksen mukaan avustuskriteerit vaativat uudistamista. Asiantuntijat esittävät tulorajojen huomattavaa korottamista ja muuttamista nettoperusteisiksi. Lisäksi tulorajoja tulisi porrastaa siten, että avustus pienenee tulojen ylittäessä nykyiset tulorajat. Kunnilla pitäisi myös olla mahdollisuus myöntää tapauskohtaisesti avustusta suurempi osuus kustannuksista, jos korjaus ei muuten toteudu. Lisäksi asiantuntijat esittävät takaisinperintäehdon poistamista.

Avustusehtojen mukaan korjaus- ja muutostöiden hyväksyttävistä kustannuksista avustuksen hakijan tulee itse rahoittaa 30–60 prosenttia. Selvityksen mukaan osalle asiakkaista omavastuurahoituksen järjestäminen on ollut vaikeaa tulojen pienuuden ja varallisuuden vähyyden vuoksi. Sekä viranomaisten että asiantuntijoiden esityksenä on, että avustuskriteereitä tulisi tarkistaa omavastuuosuuden osalta siten, että avustuksen saaminen ei estyisi niiden pienituloisten ja varattomien henkilöiden osalta, jotka eivät pysty hankkimaan omarahoitusosuutta esimerkiksi tuloillaan, säästöillään, pankkilainalla, realisoimalla muuta varallisuuttaan tai saamalla rahoitusta lapsiltaan, seurakunnalta muilta vastaavilta järjestöiltä tai täydentävän toimeentulotuen kautta.

Valtioneuvoston asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaan korjausavustusten rahoitus säilytetään vuosina 2009–2011 ennallaan. Vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaamiseen myönnettävien avustusten tulorajoja nostetaan vuonna 2009 keskimäärin 15 prosenttia ja vuonna 2011 keskimäärin 10 prosenttia. Veteraanien tulorajoja on nostettu vuonna 2008 siten, että ne ovat pysyvästi 30 prosenttia korkeammat kuin muiden korjausavustusten tulorajat. Avustus ja korotetut tulorajat on ulotettu vuonna 2008 koskemaan myös veteraanien leskiä.

Ympäristöministeriö kehittää avustusjärjestelmää asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti. Tämän lisäksi avustusjärjestelmää pyritään yksinkertaistamaan ja tekemään hallinnollisesti keveämmäksi. Avustuskriteereiden nykyistä yksityiskohtaisempi porrastaminen ei tukisi tämän tavoitteen toteutumista. Harkinnanvaraisen joustavuuden lisääminen myöntämiskriteereissä taas lisäisi eriarvoisuutta eri kunnissa olevien hakijoiden kesken, kun saatujen kokemusten perusteella kunnat sovel-

tavat joustavia myöntämisperusteita hyvin eri tavoin. Kunnat voivat käyttää täydentävän toimeentulotuen tai mahdollisesti myös sosiaalisen luototuksen mahdollisuuksia, jos omarahoitusosuuden järjestämisessä on ongelmia. Takaisinperinnän osalta tavoitteena olisi tiedottamisen lisääminen. Kuntien viranomaisten tulisi entistä selkeämmin tiedottaa asiakkaille takaisinperinnän vapautumismahdollisuudesta, jotta se ei olisi esteenä tarpeellisen korjaustoiminnan käynnistämiselle.

Korjaus- ja muutostyöprosessin suunnittelu, johtaminen ja valvonta

Korjaus- ja muutostyöprosessin toteuttaminen on vanhuksille ja vammaisille vaativa tehtävä korjaustyön tekijän löytämisestä työn suunnitteluun, johtamiseen ja valvontaan saakka. Selvityksessä tulikin esille useita ongelmia, joita korjaus- ja muutostyön aikana voi tulla vastaan. Koko prosessi on niin vaativa, että niillä vanhuksilla ja vammaisilla, joilla ei ole apunaan rakennusalan ammattilaisina toimivia lapsia tai muita lähisukulaisia, tulisi olla mahdollisuus saada tuekseen asiantuntija, joka valvoisi, että muutos- ja korjaustyöt toteutetaan sovitun suunnitelman mukaisesti sovitussa aikataulussa sovittuun hintaan. Muutostöiden rahoittaminen avustuksella on sekä vanhusväestön ja vammaisten että valtion ja kuntatalouden kannalta epätaloudellista ja turhaa silloin, kun muutostyö toteutetaan siten, etteivät muutokset lainkaan lisää vanhuksen tai vammaisen henkilön mahdollisuuksia selviytyä kotona asumisessaan.

Yksi vaihtoehto tällaisille asiantuntijoille olisivat Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojat, jotka ovat oman organisaationsa puitteissa useiden vuosien ajan jo auttaneet sotainvalideja, veteraaneja ja muuta vanhusväestöä heidän asuntojen muutos- ja korjaustöiden suunnittelussa. Tämän vaihtoehdon kehittäminen edellyttäisi Vanhustyön keskusliiton resurssien uudelleenarviointia.

Avustusten hakuaika

Vanhusten ja vammaisten henkilöiden kodin muutos- ja korjaustöihin on vaikea löytää urakoitsijoita korjaustöiden tekijöiksi hankkeiden pienuuden vuoksi. Kerran vuodessa, keväällä oleva avustusten hakuajankohta, lisää urakoitsijoiden löytämisen vaikeutta, koska avustusten hakuajankohdasta johtuen avustuspäätökset tehdään vasta kesällä, jolloin urakoitsijat ovat jo sopineet ko. kesän työnsä. Tämän vuoksi ympäristöministeriön ja ARA:n tulisi selvittää, voitaisiinko avustusten hakuaikoja muuttamalla mahdollistaa avustusten joustavampi hakumenettely. Esimerkiksi se, että hakuaika olisi syyskaudella, mahdollistaisi kunnissa tapahtuvan päätöksenteon ajoittumisen kalenterivuoden alkuun. Myös sähköisten järjestelmien kehittäminen edesauttaisi hakuprosessien sujuvuutta.

Lähteet

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Korjaus- ja energia-avustusten haku-, myöntämis- ja maksatusmenettely 2008.

Hallituksen asuntopoliittiset ohjelmat. Ympäristöministeriön raportteja 15/2008. Ympäristöministeriö.

Ikäihmisten palvelujen laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuja 2008:3. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Kela. Vammaisetuustilasto 2005. <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/110805131841TL?OpenDocument>

Laki asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista 22.12.2005/1184. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20051184>

Laki vammaisetuuksista 11.5.2007/570. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070570?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20vammaisetuuksista>

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma. Edita Prima Oy, Helsinki 2007. <http://www.valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/hallitusohjelma-painoversio-040507.pdf>.

Romppanen, Anna-Liisa. Esteettömyys korjausrakentamisessa. <http://www.esteetomyys.net/Korjausrakentaminen%20juttu.html>

Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajille. STM julkaisuja 2007:11. Helsinki 2007.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.

Väestöennuste 2007. http://tilastokeskus.fi/til/vaenn/2007/vaenn_2007_2007-05-31_tie_001.html

Liitteet

Liite 1. Korjausavustuksen kunnittaiset kustannukset vuosina 2000-2006, €/vuosi.								
	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Akaa								0
Alahärmä	25170	11530	47260	9260	22440	19594	12749	148003
Alajärvi	69695	64810	54080	72030	56180	217972	154918	689684
Alastaro	18312	6590	6065	19744	10102	9301	21444	91558
Alavieska	10948	330	9210	0	17930	0	26406	64824
Alavus	94264	61200	158340	100670	104070	92924	106160	717628
Anjalankoski	41636	26540	66840	18800	33165	20082	29892	236955
Anttola							20519	20519
Artjärvi		6300	3200	0	15990	0	6559	32049
Asikkala	7780	21920	800	13090	19500	29601	19728	112420
Askainen	11565	2480	3600	1200	3050	505	2826	25225
Askola	552	1400	7080	7750	0	0		16782
Aura		8500	17400	1579	5065	13119	7400	53063
Dragsfjärd	4060			2270		6845	14061	27236
Elimäki		7730	7984	3370	9290	11370	9974	49717
Eno	58356	62140	47330	40711	52230	53400	37356	351523
Enonkoski	3640	13230	15720	1430	22920	5853	20536	83329
Enontekiö	53464	46610	32190	20870	32970	12648	68621	267372
Espoo	33910	27590	7840	16940	4610	8493		99384
Eura	13714	22590	40840	41426	22710	26170	29475	196925
Eurajoki	19530	14760	54011	32180	20300	10764	22537	174082
Evijärvi	21935	65640	18805	30340	35286	37590	21144	230740
Forssa	2065	16948	20090	11280	13100	14632	10394	88509
Haapajärvi	51380	171320	97130	61320	37160	48354	97364	564028
Haapavesi	48624	49260	49390	29400	56430	89594	53400	376097
Hailuoto	37138				6890	7064	9234	60325
Halikko	9102	8750	13774	25887	12740		6072	76325
Halsua	6910	7018	13630	16000	8279	3936	16348	72120
Hamina	45214	23220	69800	51281	9670	9536	25766	234488
Hankasalmi	60779	40040	66209	44820	101342	46477	34748	394415
Hanko	7110	7610	46100	19020	24120	109659	23849	237468
Harjavalta	9450	1000		1960	2000	5691	17172	37273
Hartola	892	3720	7531	448	3030	9587	7215	32423
Hattula	9179	16726	21517	30862	23880	15120	21071	138355
Hauho	18390	25310	8120	21440	38226	34310	31451	177247

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Haukipudas	17590	30190	41320	22890	43270	29667	55233	240160
Haukivuori	34044	9500	13420	11020	3700	23546	19308	114538
Hausjärvi	14600	3900	9910	0	5610	10394	252	44666
Heinola	9290	14870	9960	11050	17640	29147	12513	104470
Heinävesi	12484	13120	24190	12300	37090	18198	17037	134419
Helsinki	69254	78840	58222	142856	114650	117092	94168	675083
Himanka	7060	24030	32903	31742	18010	22564	37450	173759
Hirvensalmi	280	6420	17641	29504	39470	6711	19173	119199
Hollola	48154	24970	14370	5770	17410	20216	39726	170616
Honkajoki	21760	22570	5946	0	4278	33049	16213	103816
Houtskari				0	4830	0	0	4830
Huittinen	51446	12490	12125	7400	15700	27689	942	127792
Humppila	10590	4830	12573	0	5340	11100	1346	45779
Hyrnsalmi	20730	27220	27065	18340	7550	23933	8275	133113
Hyvinkää	15703	10872	21470	13750	14720	8409	12463	97387
Hämeenkoski		3140		3626	4780	0	31670	43216
Hämeenkyrö	15066	7850	27300	27780	46220	76896	46571	247683
Hämeenlinna	29495	31720	29260	14930	48625	29937	25026	208994
Ii	39838	37300	62330	48610	75680	136215	95262	495235
Iisalmi	123338	104071	149750	200230	116150	150663	162167	1006369
Iitti	21818	20650	51360	18070	15350	21494	6055	154797
Ikaalinen	38315	4450	8566	28690	30376	28138	19695	158230
Ilmajoki	72600	120150	47710	81340	45040	22588	50968	440395
Ilomantsi	20654	21970	131710	78160	39390	26591	43107	361581
Imatra	30655	132410	74530	75520	151140	131910	71076	667241
Inari	33488	14310	17400	29243	28220	11370	16499	150530
Iniö	1800			0		2472	2943	7216
Inkoo	33910	12876		3500	1870	9587	8594	70337
Isojoki	13680	16050	19800	17240	27950	35891	19678	150289
Isokyrö	38088	13510	20530	13200	33200	27516	37809	183852
Jaala	9200			1000	760	19913	4491	35364
Jalasjärvi	23146	5970	35781	65010	37860	18349	48909	235025
Janakkala	25280	10290	12115	21460	20360	20336	30694	140535
Joensuu	73845	44860	28080	18370	55363	105427	80313	406258
Jokioinen	26707	46300	13585	21570	22350	12210	26321	169044
Joroinen	4400	24940	6460	3570	14380	27381	43426	124557
Joutsa	2920		8200	3850	1820	7989	10444	35223
Joutseno	11832	26530	17830	26270	17520	61725	50877	212584
Juankoski	31612	41030	13040	36050	43880	38296	29837	233745
Jurva	23800	31940	33712	45180	57012	64260	87064	342968
Juuka	48302	28041	51308	71880	43550	97919	72304	413304

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Juupajoki	12774	14260		25424	0	0	4339	56797
Juva	21141	34810	60022	22135	9033	18686	2203	168030
Jyväskylä	70704	39230	43550	25780	70770	47553	67354	364942
Jyväskylän mlk	59416	38352	34690	70610	16180	57218	31670	308135
Jämijärvi	19134	50560	36130	35819	20502	28592	25471	216208
Jämsä	22882	19672	28314	28000	12280	10530	48135	169814
Jämsänkoski	18134	179066	23281	41210	52930	28905	40264	383790
Jäppilä					8880	46248	46723	101851
Järvenpää		3270	26600	13050	6060	24724	22201	95904
Kaarina	29372		12760	12910	5111	19123	19459	98735
Kaavi	12395	36340	10098	24830	27950	35790	32380	179783
Kajaani	39313	55150	26360	47450	18460	42467	21074	250274
Kalajoki	61140	44329	122618	82990	109497	52395	41879	514848
Kalvola	5076	5320	5025	2880	3700	11489		33490
Kangasala	39403	42920	19170	477790	33165	24488	30963	667900
Kangasniemi	8022			27409	0		1648	37079
Kangasniemi		52740	42130	30658	27189	63511	49580	265808
Kankaanpää	100866	191870	53834	79490	70172	30274	37825	564331
Kannonkoski	21290	20370	35743	22420	7400	28439	16567	152228
Kannus	11000	7240	5970	10610	7440	0	12530	54790
Karijoki	34632	23270	18688	9662	10540	28962	10495	136249
Karinainen			31377	8710	9940	20468	25127	95623
Karjaa	2320	8220	14290	10090	10000	11067	9435	65422
Karjalohja	1800	8490	17586	0	13470	6767	3767	51881
Karkkila	18970	3120	18810	11590	7500	11538	19089	90617
Karstula	22170	12450	20170	21550	6050	27650	25346	135386
Karttula	31230	31530	56013	33089	53294	105454	175054	485664
Karvia	17852	18760	90875	64272	43791	44486	51785	331821
Kaskinen				0	5390	737		6127
Kauhajoki	237925	171090	212257	125110	133860	179961	212472	1272675
Kauhava	20031	23285	21940	15250	39750	22739	46706	189701
Kauniainen				1200				1200
Kaustinen	19945	38800	24459	50774	107670	45747	53063	340458
Keitele	23186	21444	17900	38270	14280	22588	10074	147742
Kemi	92374	115790	20970	30960	46490	52710	52946	412240
Kemijärvi	32586	6100	7430	33175	17070	20317	29029	145707
Keminmaa	8470	16010	11138	13910	22040	13354	5079	90001
Kemiö	6537	23540	38158	1650	490	14868	7653	92895
Kempele	14435	1470	16220	8990	8770	25480	11454	86819
Kerava	7000	7700	10620		3850	4306	5517	38992
Kerimäki	32840	25542	19970	56740	65850	52206	12345	265493
Kestilä		3200		7250	11020	25497	2674	49641

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Kesälahti	21068	7990	25960	2025	0	17693	5853	80589
Keuruu	7019	23050	20100	34672	39940	24118	38145	187044
Kihniö	24356	5970	32200	25590	27720	9654	16146	141636
Kiihtelysvaara			42651	26297	12220	40083	32948	154199
Kiikala		160	4000	1666	0	2607	4222	12654
Kiikoinen	21360	13210		15089	10180	4407	11336	75581
Kiiminki	15080	20150	14560	4360	13840	41576	5113	114679
Kinnula		42320	30392	31567	28260	25586	35656	193781
Kirkkonummi	4160				2570		7400	14130
Kisko	5854	13190	16080	14990	31060	11672	1245	94091
Kitee	4762	21340	17650	9230	26840	10276	8813	98911
Kittilä	45675	189680	174460	170163	151073	116218	114233	961502
Kiukainen	1820	10510	16460	16130	16880	1346	12917	76062
Kiuruvesi	10360	12830	52080	60180	25040	29736	37069	227294
Kivijärvi	28815	34200	28019	25542	32790	32645	49868	231879
Kodisjoki	646	2800	6653	758	0	0		10857
Kokemäki	34155	10140	10590	14070	22970	12076	18265	122266
Kokkola	161276	107210	125310	83820	69320	98003	89611	734550
Kolari	47014	30390	48842	3336	26020	140571	2069	298242
Konnevesi	6924	30040	28652	46999	11860	11958	11269	147702
Kontiolahti	23220	29620	40560	48644	35734	63239	70269	311286
Korpilahti	22986	5680	24430	29120	43075	49425	46201	220918
Korppoo		1399		0	0	0	2556	3955
Korsnäs	17400	19430	17730	28750	34950	45380	30442	194083
Kortesjärvi	19150	6010	28829	18923	35260	6290	34218	148680
Koski t	1144	6200	740	0	1310	807	5533	15735
Kotka	79522	85910	133350	72320	122530	88820	179692	762144
Kouvola	13687	10490	14990	8175	20980	16281	10899	95501
Kristiinankau- punkki	38790	30220	44210	32190	43980	45872	29113	264375
Kruunupyy	31720	10120	43680	41760	40600	66518	40802	275201
Kuhmalahti	2220	2430	10200	16590	1500	4053	8847	45840
Kuhmo	20594	28370	35330	16500	20710	14716	33066	169286
Kuhmoinen	4880		7690	18090	7291	1270	22974	62195
Kuivaniemi	17391	39920	26742	32025	17880	48102	28558	210618
Kullaa				5140	13000	3868	3734	25742
Kuopio	141380	107970	98910	88700	96720	107035	70908	711623
Kuorevesi							13085	13085
Kuortane	15389	14330	21200	19740	7850	9217	23176	110902
Kurikka	27850	10050	23260	16160	27680	22689	32511	160199
Kuru	3000	4770	20260	13700	14700	0	22218	78648
Kustavi				1397	0	168		1565

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Kuusamo	117157	80213	129191	127540	121540	290292	353666	1219599
Kuusankoski	47149	21771	22592	37264	31022	75836	88585	324219
Kuusjoki		780	3120	11068	259	0	3078	18305
Kylmäkoski	13206	8280	6120	1330	15450	0	12614	57000
Kyyjärvi	11925	5430	12430	37342	39380	25733	23883	156122
Kälviä	21688	17100	9430	15500	11360	21276	19476	115830
Kärkölä	4704	8660	1640	2920	4077	3364	14245	39610
Kärsämäki	26203	18598	22556	20230	27400	36948	24909	176843
Köyliö	5124	20010	9586	0	7290	8224	9873	60107
Lahti	49911	87730	67670	82090	156830	77686	95833	617750
Laihia	8500	5680	9600	18575	25840	14616	11033	93844
Laitila	95282	38150	34440	9790	20000	21141	24370	243174
Lammi	22430	1400	15080	19610	20643	8409	24807	112379
Lapinjärvi	15885	6479	23130	0	27630	17811	14935	105870
Lapinlahti	32718	29450	83885	23150	40720	51062	101855	362839
Lappajärvi	22078	9520	25460	28880	35140	24656	16045	161779
Lappeenranta	38108	41040	44720	57280	33240	89611	46975	350973
Lappi	15274	21320	5400	12370	8080	8174	7266	77884
Lapua	60642	71790	90986	63670	77200	73717	80730	518735
Laukaa	9501	24589	11860	37583	15830	33722	40836	173921
Lavia	11956	1490	7852	20819	13100	4070	10032	69320
Lehtimäki	39900	23750	8873	15739	49288	46909	52777	237237
Leivonmäki	5460	250	2840	0	740	8241	18602	36133
Lemi		5145	7281	21150	30090	2102	5432	71201
Lempäälä		3600	170960	5373	29230		29130	238293
Lemu	2400		2970	408	6400	2758		14936
Leppävirta	29381	11125	27040	15030	26073	25548	31031	165227
Lestijärvi				12030	3440	0	12715	28185
Lieksa	7356	28968	56301	7840	33150	71668	33200	238484
Lieto	23923	19474	10830	21414	8599	17307	13724	115271
Liljendal	1739		16459	3400	17204	9329	4255	52385
Liminka	6456	31080	9456		2560	14397	16667	80616
Liperi	10800	3200	22592	23340	11600	47564	34963	154058
Lohja	6950	1200	9730	10220	11340	60295	8493	108229
Lohtaja			5060	4320	14190	40836	24169	88575
Loimaa	2120	68990	28700	11100	23840	21511	22504	178765
Loimaan kunta			12189	49000	64290	28575	35185	189239
Loppi	8370	10120	7013	22650	22060	4356	7804	82373
Loviisa	2055	1850	8720		6961	3700	2943	26229
Luhanka	3648	1950	4050	22826	8086	6290	17206	64056
Lumijoki	26849	88590	4460	36031	14410	40029	29769	240138

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Luopioinen	2400	6250	4230	3954	2750	0	10680	30264
Luoto	2799	1250		3322	19588	10310	3683	40952
Luumäki	18530	5060	23394	2620	24070	30508	45343	149525
Luvia	770	2260	1250	2980	9220	20992	8208	45679
Längelmäki	25353		18080	23855	16830	22033		106151
Maalahti		12350	55290	52218	44193	27734	28020	219805
Maaninka	25280	20280	7910	31770	7566	9351	11369	113527
Maksamaa	28574	27885	25108	40971,4	31227	14719	16686	185170
Marttila		8420	2910	7140	0	24068	8393	50930
Masku	17140				4740	1177	9772	32829
Mellilä	10167		5043	0	9865	9250	3027	37353
Merijärvi	14704	2600	2200	4616	5936	11851	9537	51443
Merikarvia	21681	9140	21075	11530	25480	21925	48640	159471
Merimasku	12306	1620		2349	0	15927	2035	34237
Miehikkälä	8112	3960	23470	12400	0	0	8813	56755
Mietoinen	1714	1177	19200	7550	3030	7030	35824	75525
Mikkeli	82468	99460	108170	150090	181750	149721	27179	798838
Mikkeli mlk							98424	98424
Mouhijärvi	5730	6100	5550	29843	4500	9923	24101	85747
Muhos	21278	41100	66074	24119	76304	81026	65101	375002
Multia	6280	11480	28710	3160	25190	2422	24404	101646
Muonio	22313	24370	14720	27864	25927	17037	22756	154987
Mustasaari	78370	77860	80740	78960	103972	39020	54981	513902
Muurame	3042	985	16152	7210	35520	22167	17693	102770
Muurla	4000	2510		2000	6490	7114	5550	27665
Mynämäki	2420	2700	20686	27260	21220	25312	24471	124070
Myrskylä			1491	1192	0	2153	168	5004
Mäntsälä	9460	28360	17563	16646	13410	28114	18622	132175
Mänttä	4660	38740	16780	2800	1740	13943		78663
Mäntyharju	22776	1910	7060	25350	37490	14128	36665	145379
Naantali	31478	15980	15760	11684	49270	26742	25985	176899
Nakkila	1665	7590	28260	14500	7040	9392	2977	71424
Nastola	87287	23819	30224	63065	38520	78949	73385	395250
Nauvo					22200	0	795	22995
Nilsinä	13401	22128	24280	44020	23495	70471	35639	233434
Nivala	139016	60470	201769	97584	201185	141952	67696	909672
Nokia		7895	7774	19420	3200	10710	5298	54297
Noormarkku		4310	58560	8509	3737	5550	3650	84316
Nousiainen	3512		9270	7120	6690	10529	2775	39896
Nummi-Pusula	11894	6000	12998	12850	560	8052	2960	55314
Nurmes	70965	23430	46440	94710	80331	151389	367659	834924
Nurmijärvi	35647	4370	7960	9435	13950	18282	16708	106352

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Nurmo	7370	8300	33860	6214	1360	21780	1547	80432
Närpiö	74520	49520	98819	122420	97070	78157	117244	637750
Oravainen	4840	10640	21210	32769	20810	6021	19190	115480
Orimattila		44650	30750	63110	34279	20376	51583	244748
Oripää	1730	4320	13120	15010	0	0		34180
Orivesi	11275	20820	15040	10537	37730	7787	9940	113129
Oulainen	6160	3700	15292	15110	38460	71732	54964	205418
Oulu	292379	400980	294780	310030	279830	404862	188118	2170979
Oulunsalo		1180	9828	4380	5050	7838		28276
Outokumpu	28688	35400	30398	17190	28100	35706	34832	210314
Padasjoki	9688	1260	22010	5640	10880	36665	22150	108293
Paimio	24703	12030	11660	11690	17760	15810	7947	101600
Paltamo	28250	28320	15380	44797	37870	31283	43729	229629
Parainen	10660	48700	18920	52230	15310	22689	20877	189386
Parikkala	13002	26500	103320	47840	11830	27869	29937	260298
Parkano	10840	17300	2660	12360	9120	25110	23496	100886
Pattijoki					13530	1884	7316	22730
Pedersöre	50480	65160	31105	33390	61660	40903	69361	352059
Pelkosenniemi	19591	21980	12468	21670	15940	19131	42703	153483
Pello	48665	122582	96049	115333	168984	75163	38986	665762
Perho	5360	7797	7846	25730	30280	62502	45327	184842
Pernaja	8490	9660		0	21016	1224		40390
Perniö	10200	7270	1170	11560	2770	12446	15250	60666
Pertteli	7682	4000	7043	16450	11580	35187		81942
Pertunmaa	23680		70677	10240	4087	0	1105	109789
Peräseinäjoki			8480	15894	30946	11807	18030	85157
Petäjävesi	7202	3330	8400	3690	16630	15944	12950	68147
Pieksämäki		41150	14470	14190	22650	30913	4726	128099
Pieksämäki mlk					32870	54157	56175	143201
Pieksänmaa		71110	120800	81510				273420
Pielavesi	15678	23080	15207	13959	39506	3712	9419	120560
Pietarsaari	26730	8990	18390	5700	22990	21343	23933	128076
Pihtipudas	20965	280	10800	15300	14140	40015	28256	129756
Piikkiö	2540	16280	26260	19980	30520	1800	7266	104645
Piippola	23933	15700	20750	24452	4511	24993	0	114339
Pirkkala	18302	19160	21110	18670	9160	6862	13085	106349
Pohja	5288	6090	4143	9703	8670	14313	8695	56902
Polvijärvi	1467	19740	28400	6950	5479	11269	22453	95758
Pomarkku	22452	43600	13868	19740	444	10988	17996	129088
Pori	33596	105710	151610	124900	124560	102864	116504	759744
Pornainen	14140	17090	1200	7600	0	1682	807	42519

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Porvoo	68533	44340	32390	9960	26280	60834	60581	302918
Posio	16060	4600	17380	4970	12190	6896	12110	74205
Pudasjärvi	131999	108240	82010	259730	80420	119767	153253	935418
Pukkila	20426	13500	23680	2840	8280	0	7484	76210
Pulkkila	8800	2020	198212	17000		8342	7787	242161
Punkaharju	42160	38210	45500	38550		15555	29786	209761
Punkalaidun	21491	2638	16190	23018	59735	10646	17962	151681
Puolanka	1800	1200	5280	6500	37180	27448	41307	120715
Puumala	10289	15550	15670	24840	66140	19157	19779	171424
Pyhtää		3670	4976	26690	83570	57470	27011	203387
Pyhäjoki	6932	6550	11610	11170	5532	22941	22184	86919
Pyhäjärvi	12473	34180	15670	7880	45350	17946	32376	165875
Pyhäntä	14959	9560	11985	9045	16260	20855	29097	111761
Pyhäranta	14490	18080	2918	2307	0	16415	6442	60652
Pyhäselkä	22118	25360	28840	35950	41352	33318	38700	225638
Pylkönmäki		11730	3040	560	13700	2321	505	31856
Pälkäne	21610	4790		0	1552	2792	14195	44939
Pöytyä	18547	37280	18105	3390	7580	17239	10175	112317
Raahe	69004	24100	41520	27180	51150	20492	33015	266461
Raisio	5485	21850	11330	5800	3840	177438	22352	248095
Rantasalmi	41341	23940	9730	28680	4760	18568	25443	152462
Rantsila	9657	17340	10408	20987	20290	4037	14128	96846
Ranua	7160	16570	7336	15479	9780	30307	23412	110044
Rauma	73156	82880	67440	91540	88340	43292	106413	553060
Rautalampi	58080	25340	32350	61170	123838	98674	41711	441163
Rautavaara	21000	35700	110463	68060	65240	495482	69108	865053
Rautjärvi	3757	4040	4842	0		0	2893	15532
Reisjärvi	13207	27620	17150	11030	6320	21360	48421	145108
Renko	2480	1600	4000		3030	3207	9923	24240
Riihimäki	9736	45476	1233	29430	13122	36665	45697	181359
Ristiina	57398	11350	49666	14339	19200	4692	14801	171446
Ristijärvi	7970	11120	8920	4470	11130	9049	11622	64280
Rovaniemi	63423	13480	3980	19060	19560	13337	17559	150399
Rovaniemi mlk		88458	43960	70070	28490	24966	80041	335984
Ruokolahti	20356	19120	21682	1034	6920	8736	23294	101142
Ruotsinpyhtää	4240		2000	2730		14161	2792	25923
Ruovesi	7380	16240	13627	16790	13076	19005	20183	106301
Rusko	10566	1200	3124	5134		13573	1346	34942
Ruukki	21565	3853	63210	27557	24448	22209	15187	178030
Rymättylä	4268		2940	0	8250	12967	1177	29603
Rääkkylä	33585	64670	85283	30216	19290	18988	40331	292364

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Saari					17640	12463	16752	46854
Saarijärvi	32870	12340	48267	34340	13970	54543	65291	261621
Sahalahti				9709		8359	555	18623
Salla	99183	78900	12900	20416	20010	42834	4726	278969
Salo	33014	32105	45880	55950	27210	62083	24825	281067
Sammatti	5084		2055	0	5536	0	2001	14676
Sauvo		960	11730	4180	11340	22376	23260	73846
Savitaipale	1560	19870	22701	8150	31304	5397	34159	123141
Savonlinna	23731	21610	17900	26710	37450	42182	56007	225589
Savonranta	15532,78	17914,5	19131	56990	46634	12816	18215	187233
Savukoski	1244	840	5518		22370	6896	23883	60750
Seinäjoki	20390	30721	3000	13030	10235	8847	13586	99809
Sievi	13842	50240	28730	19440	32660	44015	70067	258994
Siikainen	15080	920	3560	10333	11651	0	22033	63577
Siikajoki		3010	680	10720		9984	17660	42053
Siilinjärvi	35373	43210	63467	75950	28900	28938	26927	302765
Simo	31385	32100	22760	33120	43701	22222	27129	212417
Sipoo	9600	7000	1600	4171	13720	2018	6711	44820
Siuntio	3560	5600	2705	1890	9020	2086	454	25315
Sodankylä	62835	121572	91402	91360	171815	188756	98027	825766
Soini	20314	12340	18740	25460	31330	25464	19144	152791
Somero	36176	19342	13400	16410	8410	58176	44990	196904
Sonkajärvi	44600	68480	42000	28258	38500	40916	111475	374229
Sotkamo	65510	55320	36705	49483	53843	26725	28811	316397
Sulkava	15736	21590	4000	12000	11980	5718		71024
Sumiainen	8253	2520	7963	16532	5075	28205	25716	94264
Suodenniemi	1647	5450	3850	22400		7122		40469
Suolahti	14457	880	15970	8722	12700	38565	31417	122712
Suomenniemi				8378	0	10058	6021	24457
Suomusjärvi		340	4320	0	1640	2422	269	8991
Suomussalmi	17843	37030	33160	29390	72550	47597	117328	354898
Suonenjoki	85066	35982	19705	50160	37569	68026	70824	367332
Sysmä	20213	15780	9520	28600	9630	4603	7266	95612
Säkylä	8494	20020	8723	16242	13970	19443	14464	101356
Särkisalo	6273	3010	1456	7696	0	3806		22241
Taipalsaari			7110	9000	0	1783	3162	21055
Taivalkoski	18414	18400	12880	28620	52860	16516	13691	161381
Taivassalo		3790	3294	10020	5510	9419	10209	42242
Tammela	48066	24680	30260	35220	41660	15103	50137	245126
Tammisaari		4660	7560	11460	2118	0	9923	35721
Tampere	74530	81510	70580	156600	119540	93260	98054	694074

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Tarvasjoki	300	5390	2290	9700	1040	0	1514	20234
Temmes								0
Tervo		5900	18530	5700	18980	72050	44065	165225
Tervola	17770	32110	55290	34381	41410	52273	32847	266081
Teuva	27024	9864	14620	13357	18820	32315	6862	122862
Tohmajärvi	3305	39280	34241	18875	16850	19560	21156	153268
Toholampi	10600	21830	8032	9637	26280	16163	10444	102986
Toijala	1840	7790	1860	3240	230		6963	21923
Toivakka	7550		2376	9583	40030	18962	13152	91653
Tornio	43440	25513	24910	51690	37210	25144	35908	243815
Turku	93238	284920	142440	79160	81730	122676	105185	909349
Tuulos			27260	6500	870	4272	8292	47194
Tuupovaara				31359	16400	23715	29685	101159
Tuusniemi	21722	28221	16569	40434	104010	62415	84935	358305
Tuusula	5309	31775	11420	4910	18041	10058	12816	94329
Tyrnävä	16580	3810	6730	740	2720	2607		33187
Töysä	7370	6850	1480	7380	4000	15724		42804
Ullava		6170	3300		0	2355	5971	17795
Ulvila	6806	34790	39760	10600	39710	4255	9314	145235
Ujala	15050	44720	25710	27800	12060	55058	28449	208847
Utajärvi	16037	11760	10550	17540	34750	21663	50625	162924
Utsjoki	9092	25800	5976	29390		0		70258
Uukuniemi			29010	0		12278		41288
Uurainen	16282	3300	17890	9483	13080	21259	9730	91024
Uusikaarlepyy	36941	42180	41260	32410	33600	58496	27011	271898
Uusikaupunki	10002	21580	25223	41320	38910	47580	28572	213187
Vaala		46610	37400	25143	38170	28928	56848	233099
Vaasa	34260	19070	20200	15350	17720	28373	10024	144997
Vahto	2940		7850	12080	3634	3532	9250	39286
Valkeakoski		7130	5723	4250	920	3263	13181	34467
Valkeala	27556	37161	9670	12853	18549	15404	27751	148944
Valtimo	21923		17810	17120	34620	37960	84615	214048
Vammala	42317	14880	1378	10730	18170	17122	31350	135947
Vantaa	17480		10300	6487	9563	14449	7955	66235
Vantaa		45870	69200	22520	33230	58210	14868	243898
Varkaus	70410	147690	42400	56970	35210	19628	40062	412370
Varpaisjärvi	105666	32720	60250	16456	68206	64786	127966	476050
Vehkalahti					50910	26288	31737	108935
Vehmaa	5148		11800	11730	0	0	21293	49971
Vehmersalmi				7700	5080	22705	28256	63741
Velkua			50626		2620	690		53936

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Vesanto	45000	29320	11039	19170	10840	22268	51129	188766
Vesilahti	6400		42579	5090	0	1523	28760	84352
Veteli	45080	34240	35482	34660	29550	43426	49027	271465
Vieremä	27460	20014	18200	11158	0	34529	108649	220010
Vihanti	28760	11460	13680	5580	2250	5342	9474	76546
Vihti		36240	740	28060	96860	43981	37775	243656
Viiala	800	15340	25840	6400	2700	13590	6088	70758
Viitasaari	59360	27940	1200	29050	15490	32931	13909	179880
Viljakkala	3791		45873		1220	5769		56653
Vilppula	14012	27520	52780	57709	13800	29012	96574	291407
Vimpeli	117654	82520	7880	36390	61600	63945	46218	416207
Virolahti	21800	9944	35323	11510	15360	7440	31888	133266
Virrat	19074	8363	9060	34090	33797	21982	83623	209989
Virtasalmi					8480	18299	3229	30008
Vuolijoki		600	21499	3560		4238	5601	35498
Vähäkyrö	18114	4910	1584	20300	17820	39692	19762	122182
Värtsilä				2616	6570	4709		13895
Västankjård		1180	26216	1800	0	7737	5776	42708
Vöyri	55020	16300	20057	20580	28760	13623	21864	176205
Yli-ii	5450	2982		47580	33680	13068	44990	147750
Ylihärmä	3826	8190	16270	1190	11010	22857	20283	83626
Ylikiiminki	1400	4580	19940	11224	30610	8208	21864	97826
Ylistaro	14140	37010	188780	36610	18050	37472	20793	352855
Ylitornio	259580	270660	95340	397420	249220	332222	239365	1843807
Ylivieska	103023	95620	7760	106720	45770	122676	48472	530041
Ylämaa	5440	6160	1120	11390	17710	19880	5332	67031
Yläne	7028		4140	11790	0	1665	21091	45714
Ylöjärvi	7990	21770		20350	3669	9200	11437	74416
Ypäjä	13359	14920	1470	22930	14110	1009	7182	74980
Äetsä	8636	5110	13960	2695	15510	0	11891	57802
Ähtäri	41045	11840	36884	26570	32540	20221	23748	192848
Äänekoski	35554	32990		28560	23291	45882	41643	207920
Yht M€	10,1	10,8	11,8	11,9	12,0	13,8	13,5	83,9

Liite 2. Korjausavustuksen kunnittainen käyttö vuosina 2000-2006, asuntoa/ vuosi.

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Akaa								
Alahärmä	6	3	7	2	8	7	5	38
Alajärvi	26		20	18	18	52	45	179
Alastaro	20	4	2	11	5	7	12	61
Alavieska	3	1	2	0	4	0	5	15
Alavus	39	22	39	27	26	33	31	217
Anjalankoski	12	8	14	6	10	7	5	62
Anttola							8	8
Artjärvi		1	1	0	1	0	3	6
Asikkala	4	3	1	5	5	5	9	32
Askainen	3	2	3	1	1	1	3	14
Askola	1	1	3	2	0	0		7
Aura		2	1	1	1	3	2	10
Dragsfjärd	1			2		2	4	9
Elimäki		3	1	2	3	1	3	13
Eno	19	14	15	16	18	17	15	114
Enonkoski	2	2	3	1	6	2	5	21
Enontekiö	10	12	11	10	11	8	22	84
Espoo	5	6	3	8	2	4		28
Eura	4	7	11	12	9	12	13	68
Eurajoki	13	15	33	19	11	12	16	119
Evijärvi	9	20	9	12	14	12	9	85
Forssa	2	6	11	5	6	10	10	50
Haapajärvi	14	30	19	13	8	16	25	125
Haapavesi	16	17	18	14	21	25	22	133
Hailuoto	9				4	1	3	17
Halikko	2	2	7	5	4		3	23
Halsua	3	3	7	4	5	2	4	28
Hamina	9	11	16	15	6	3	5	65
Hankasalmi	22	17	12	19	34	22	11	137
Hanko	4	4	8	8	7	32	8	71
Harjavalta	3	1		1	1	3	5	14
Hartola	1	1	2	1	1	5	4	15
Hattula	3	4	7	6	8	6	8	42
Hauho	4	6	3	7	7	4	12	43

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Haukipudas	8	10	19	8	13	9	23	90
Haukivuori	6	3	7	5	2	7	5	35
Hausjärvi	3	1	6	0	1	1	1	13
Heinola	4	4	4	5	6	6	4	33
Heinävesi	3	2	3	2	7	7	12	36
Helsinki	20	18	16	25	28	29	23	159
Himanka	2	8	8	8	3	6	7	42
Hirvensalmi	1	5	9	5	5	4	9	38
Hollola	10	10	4	2	7	6	11	50
Honkajoki	6	6	4	0	2	6	7	31
Houtskari				0	1	0		1
Huittinen	8	1	6	1	5	7	1	29
Humppila	4	2	4	0	2	2	1	15
Hyrynsalmi	3	5	8	6	3	10	5	40
Hyvinkää	5	3	2	6	4	2	6	28
Hämeenkoski		2		1	2	0	15	20
Hämeenkyrö	4	5	6	7	14	21	20	77
Hämeenlinna	9	14	11	9	15	16	18	92
Ii	15	8	18	23	26	25	25	140
Iisalmi	37	30	40	54	40	42	68	311
Iitti	5	5	12	6	5	7	3	43
Ikaalinen	8	4	4	8	14	13	8	59
Ilmajoki	17	8	14	13	10	10	30	102
Ilomantsi	8	9	72	17	15	9	12	142
Imatra	69	77	35	45	86	81	46	439
Inari	5	4	4	5	4	4	7	33
Iniö	1			0		1	1	3
Inkoo	5	1		2	1	2	2	13
Isojoki	4	8	6	3	4	10	9	44
Isokyrö	8	5	8	4	5	7	9	46
Jaala	1			1	1	2	2	7
Jalasjärvi	10	5	10	12	14	7	16	74
Janakkala	10	4	8	7	9	21	12	71
Joensuu	21	18	14	11	26	40	28	158
Jokioinen	8	20	10	10	11	7	11	77
Joroinen	3	8	4	3	7	9	13	47
Joutsa	2		4	1	1	3	4	15

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Joutseno	4	7	10	8	14	16	14	73
Juankoski	11	5	5	11	8	15	10	65
Jurva	9	10	10	20	28	28	26	131
Juuka	12	14	18	19	16	22	22	123
Juupajoki	4	1		4	0	0	2	11
Juva	6	6	15	4	4	4	2	41
Jyväskylä	21	14	13	11	57	16	26	158
Jyväskylän mlk	15	17	17	16	10	22	11	108
Jämijärvi	4	9	7	7	6	8	11	52
Jämsä	6	9	15	9	9	9	19	76
Jämsänkoski	9	54	6	10	35	10	12	136
Jäppilä					4	46	9	59
Järvenpää		1	7	5	2	3	4	22
Kaarina	8		7	6	4	8	8	41
Kaavi	8	8	8	12	16	10	12	74
Kajaani	14	18	10	17	10	20	9	98
Kalajoki	14	10	27	27	29	15	16	138
Kalvola	2	1	2	1	2	5		13
Kangasala	9	9	5	12	11	13	14	73
Kangasniemi	4			4			3	11
Kangasniemi		11	9	13	7	25	13	78
Kankaanpää	121	116	67	71	67	12	14	468
Kannonkoski	13	13	7	8	3	13	10	67
Kannus	3	4	4	2	2	0	4	19
Karjajoki	11	5	6	7	4	9	8	50
Karinainen			4	4	3	6	4	21
Karjaa	3	5	5	3	2	3	9	30
Karjalohja	1	2	3	0	3	4	1	14
Karkkila	5	5	8	7	6	8	10	49
Karstula	6	4	7	9	5	6	4	41
Karttula	8	18	34	11	17	48	24	160
Karvia	5	7	18	11	10	13	13	77
Kaskinen				0	1	1		2
Kauhajoki	49	42	56	33	44	45	61	330
Kauhava	8	11	6	6	12	13	14	70
Kauniainen				1				1
Kaustinen	9	13	13	25	25	15	19	119

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Keitele	4	25	16	68	19	23	8	163
Kemi	12	20	7	14	15	23	26	117
Kemijärvi	10	3	5	7	3	5	10	43
Keminmaa	6	9	7	7	8	5	4	46
Kemiö	2	5	15	1	1	9	5	38
Kempele	2	1	4	1	5	5	4	22
Kerava	2	3	3		3	4	2	17
Kerimäki	2	5	3	8	5	7	4	34
Kestilä		2		4	3	3	1	13
Kesälahti	5	5	6	2		1	5	24
Keuruu	4	5	5	18	9	10	19	70
Kihniö	6	3	10	8	5	2	4	38
Kiihtelysvaara			32	31	4	5	5	77
Kiikala		1	4	1	0	1	2	9
Kiikoinen	2	2		2	5	2	4	17
Kiiminki	4	16	8	2	7	12	3	52
Kinnula		17	11	10	13	11	19	81
Kirkkonummi	1				2		2	5
Kisko	2	5	3	3	6	4	2	25
Kitee	2	3	7	5	9	3	6	35
Kittilä	27	45	31	30	30	29	30	222
Kiukainen	2	7	4	8	4	1	4	30
Kiuruvesi	5	8	15	20	10	13	14	85
Kivijärvi	10	12	15	10	12	14	18	91
Kodisjoki	1	1	1	1	0	0		4
Kokemäki	9	6	4	5	9	4	7	44
Kokkola	49	42	50	32	34	46	34	287
Kolari	4	5	8	3	10	19	3	52
Konnevesi	3	8	5	11	4	3	5	39
Kontiolahti	11	11	12	11	11	12	16	84
Korpilahti	6	2	11	7	13	73	14	126
Korppoo		1		0	0	0	1	2
Korsnäs	9	8	7	13	18	17	13	85
Kortesjärvi	5	3	6	6	11	4	15	50
Koski t	1	1	1	0	1	1	2	7
Kotka	21	28	35	22	25	25	34	190
Kouvola	4	4	5	3	5	8	6	35

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Kristiinankaupunki	19	11	16	15	16	16	13	106
Kruunupyy	19	8	19	17	14	27	30	134
Kuhmalahti	2	1	3	3	1	2	2	14
Kuhmo	12	21	16	6	6	6	15	82
Kuhmoinen	1		2	3	3	1	7	17
Kuivaniemi	6	8	9	5	4	13	7	52
Kullaa				2	1	3	3	9
Kuopio	53	38	48	40	40	57	38	314
Kuorevesi							4	4
Kuortane	5	2	7	7	5	4	8	38
Kurikka	14	5	10	10	8	13	13	73
Kuru	2	5	8	8	8	0	9	40
Kustavi				1	0	1		2
Kuusamo	21	22	24	24	35	36	48	210
Kuusankoski	23	11	13	20	15	21	24	127
Kuusjoki		1	2	4	1	0	2	10
Kylmäkoski	4	1	2	1	2	0	3	13
Kyyjärvi	4	4	5	10	12	4	5	44
Kälviä	7	4	3	4	4	11	10	43
Kärkölä	1	3	1	1	3	1	7	17
Kärsämäki	7	3	7	9	6	9	11	52
Köyliö	1	2	5	0	1	3	2	14
Lahti	14	27	26	24	31	27	36	185
Laihia	1	3	3	7	7	5	9	35
Laitila	37	31	27	28	25	26	8	182
Lammi	7	1	6	10	4	2	8	38
Lapinjärvi	4	2	6	0	6	8	6	32
Lapinlahti	13	7	18	17	17	24	36	132
Lappajärvi	6	3	16	10	15	12	6	68
Lappeenranta	13	13	12	17	12	25	21	113
Lappi	3	5	3	2	2	3	6	24
Lapua	16	21	26	16	26	24	21	150
Laukaa	8	10	5	13	8	11	14	69
Lavia	4	2	6	7	4	3	9	35
Lehtimäki	7	3	3	4	14	12	11	54
Leivonmäki	1	1	1	0	1	3	5	12

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Lemi		1	3	3	2	1	4	14
Lempäälä		2	11	2	5		4	24
Lemu	1		1	1	1	1		5
Leppävirta	13	5	9	12	11	8	15	73
Lestijärvi				3	1	0	4	8
Lieksa	4	10	6	3	9	16	12	60
Lieto	6	3	5	8	4	6	3	35
Liljendal	1		5	1	5	6	3	21
Liminka	2	5	2		2	5	29	45
Liperi	2	1	4	7	3	7	9	33
Lohja	3	1	4	3	4	3	3	21
Lohtaja			6	4	8	11	7	36
Loimaa	2	21	6	6	9	9	11	64
Loimaan kunta			4	15	13	11	10	53
Loppi	3	4	4	5	5	4	3	28
Loviisa	1	1	3		3	4	4	16
Luhanka	1	1	2	7	6	3	10	30
Lumijoki	11	56	2	24	7	29	29	158
Luopioinen	1	1	2	2	1	0	3	10
Luoto	1	1		2	3	6	2	15
Luumäki	5	2	6	2	4	10	15	44
Luvia	1	2	2	3	3	3	4	18
Längelmäki	5		5	5	3	5		23
Maalahti		6	17	21	17	18	16	95
Maaninka	6	5	3	6	3	3	6	32
Maksamaa	13	16	22	23	17	12	7	110
Marttila		1	2	1	0	5	2	11
Masku	5				1	1	2	9
Mellilä	3		4	0	5	2	4	18
Merijärvi	3	1	1	2	2	3	3	15
Merikarvia	11	7	7	5	7	9	11	57
Merimasku	1	1		1	0	1	1	5
Miehikkälä	4	2	5	4	0	0	4	19
Mietoinen	1	1	3	3	1	3	10	22
Mikkeli	17	24	27	35	32	24	9	168
Mikkeli mlk							21	21
Mouhijärvi	1	3	4	11	4	3	8	34

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Muhos	6	13	12	12	14	13	32	102
Multia	3	1	6	4	6	1	4	25
Muonio	2	7	6	9	5	6	12	47
Mustasaari	26	27	26	31	48	18	33	209
Muurame	2	2	8	5	15	9	10	51
Muurla	1	2		1	2	2	4	12
Mynämäki	1	1	5	4	5	6	7	29
Myrskylä			1	1	0	2	1	5
Mäntsälä	3	11	5	5	5	14	9	52
Mänttä	1	8	5	1	1	6		22
Mäntyharju	6	1	2	5	7	4	6	31
Naantali	8	8	7	6	15	15	9	68
Nakkila	1	4	6	7	2	3	2	25
Nastola	13	9	9	13	12	14	18	88
Nauvo					1	0	1	2
Nilsia	5	7	8	11	17	16	10	74
Nivala	25	20	41	26	41	34	20	207
Nokia		2	5	2	1	4	8	22
Noormarkku		3	11	2	2	3	2	23
Nousiainen	2		3	2	4	4	3	18
Nummi-Pusula	4	2	5	4	1	2	3	21
Nurmes	41	9	42	76	19	71	110	368
Nurmijärvi	9	1	1	5	4	6	11	37
Nurmo	3	3	3	3	1	3	1	17
Närpiö	32	20	51	54	49	31	24	261
Oravainen	3	7	9	7	8	4	6	44
Orimattila		5	5	10	7	4	14	45
Oripää	2	1	2	3	0	0		8
Orivesi	4	6	5	6	9	4	5	39
Oulainen	4	3	7	4	13	24	15	70
Oulu	85	109	103	122	109	129	74	731
Oulunsalo		1	4	1	2	4		12
Outokumpu	10	8	11	6	9	9	9	62
Padasjoki	4	1	3	2	5	5	6	26
Paimio	4	3	3	4	6	7	3	30
Paltamo	7	8	7	10	35	27	9	103
Parainen	4	11	6	1	8	6	8	44

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Parikkala	6	9	19	15	5	7	14	75
Parkano	2	4	2	5	2	4	14	33
Pattijoki					3	2	5	10
Pedersöre	21	17	51	36	63	46	66	300
Pelkosenniemi	7	10	6	8	8	8	14	61
Pello	10	28	16	19	32	26	8	139
Perho	3	5	5	10	14	19	19	75
Pernaja	3	3		0	5	1		12
Perniö	3	3	2	5	1	5	7	26
Pertteli	3	2	5	1	5	6		22
Pertunmaa	2		10	1	1	0	1	15
Peräseinäjoki			3	5	2	4	7	21
Petäjävesi	3	3	2	3	5	5	7	28
Pieksämäki		9	7	5	8	8	4	41
Pieksämäki mlk					13	13	16	42
Pieksänmaa		20	31	20				71
Pielavesi	4	4	4	4	5	2	5	28
Pietarsaari	8	7	7	3	9	12	15	61
Pihtipudas	11	1	7	8	7	12	17	63
Piikkiö	1	4	6	2	6	1	3	23
Piippola	6	4	9	11	19	11	0	60
Pirkkala	5	4	8	6	5	3	7	38
Pohja	2	2	3	4	3	8	6	28
Polvijärvi	1	5	8	2	2	5	4	27
Pomarkku	8	4	5	8	1	6	11	43
Pori	16	34	38	29	20	26	35	198
Pornainen	3	2	1	2	0	1	1	10
Porvoo	12	13	10	5	10	18	11	79
Posio	7	2	7	4	7	3	3	33
Pudasjärvi	59	32	24	92	23	26	38	294
Pukkila	4	3	5	2	5	0	4	23
Pulkkila	3	2	13	6		3	2	29
Punkaharju	5	10	10	12		5	10	52
Punkalaidun	5	3	5	8	7	1	6	35
Puolanka	1	1	2	3	12	6	8	33
Puumala	2	3	3	8	17	6	9	48
Pyhtää		1	2	2	8	7	6	26

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Pyhäjoki	2	2	4	7	2	8	10	35
Pyhäjärvi	6	10	8	3	12	6	13	58
Pyhäntä	6	3	5	6	7	23	7	57
Pyhäranta	2	3	2	1	0	4	1	13
Pyhäselkä	7	7	9	6	8	9	14	60
Pylkönmäki		2	2	1	3	1	1	10
Pälkäne	2	2		0	2	2	3	11
Pöytyä	3	7	3	1	1	4	3	22
Raahe	17	7	16	13	13	9	11	86
Raisio	2	4	6	4	3	38	11	68
Rantasalmi	8	3	3	3	2	6	7	32
Rantsila	3	4	4	6	9	3	3	32
Ranua	2	6	3	3	4	15	13	46
Rauma	22	24	27	27	25	22	40	187
Rautalampi	15	9	9	43	39	22	32	169
Rautavaara	4	5	13	9	13	8	13	65
Rautjärvi	1	1	2	0		0	2	6
Reisjärvi	5	6	7	5	1	8	12	44
Renko	1	1	3		2	2	4	13
Riihimäki	6	11	2	11	9	8	13	60
Ristiina	12	4	14	8	6	2	7	53
Ristijärvi	2	5	4	3	9	5	7	35
Rovaniemi	19	5	2	8	9	9	12	64
Rovaniemi mlk		18	18	18	13	13	34	114
Ruokolahti	7	7	8	1	2	5	10	40
Ruotsinpyhtää	1		1	1		4	3	10
Ruovesi	5	8	11	9	10	15	16	74
Rusko	2	1	1	3		3	1	11
Ruukki	11	2	72	9	8	8	7	117
Rymättylä	1		1	0	2	2	1	7
Rääkkylä	11	12	17	5	5	4	16	70
Saari					4	3	8	15
Saarijärvi	19	5	12	8	7	21	13	85
Sahalahti				3		1	1	5
Salla	18	12	6	7	4	6	3	56
Salo	17	12	15	17	11	22	9	103
Sammatti	1		1	0	2	0	1	5

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Sauvo		1	3	1	3	6	6	20
Savitaipale	2	7	7	8	9	5	9	47
Savonlinna	6	8	8	9	15	22	21	89
Savonranta	4	6	6	10	51	5	8	90
Savukoski	2	1	1		6	2	5	17
Seinäjoki	6	12	4	3	4	4	9	42
Sievi	8	19	12	16	26	26	46	153
Siikainen	4	1	2	6	5	0	7	25
Siikajoki		1	1	3		2	9	16
Siilinjärvi	10	14	15	15	7	6	12	79
Simo	10	8	7	10	15	11	11	72
Sipoo	2	1	1	3	5	1	7	20
Siuntio	1	1	2	2	3	2	1	12
Sodankylä	19	30	26	21	30	28	20	174
Soini	10	5	5	9	6	10	7	52
Somero	9	7	7	10	4	19	15	71
Sonkajärvi	22	19	14	15	13	22	37	142
Sotkamo	33	31	22	26	22	17	18	169
Sulkava	2	4	3	2	4	4		19
Sumiainen	3	1	4	5	2	13	17	45
Suodenniemi	2	2	1	1		1		7
Suolahti	3	1	5	3	4	9	8	33
Suomenniemi				2	0	3	3	8
Suomusjärvi		1	1	0	1	1	1	5
Suomussalmi	5	12	10	11	16	12	45	111
Suonenjoki	17	8	11	11	9	49	26	131
Sysmä	4	2	1	6	3	3	5	24
Säkylä	4	4	3	4	5	11	7	38
Särkisalo	2	1	2	3	0	1		9
Taipalsaari			3	1	0	1	1	6
Taivalkoski	5	7	2	4	9	8	9	44
Taivassalo		1	2	2	1	4	5	15
Tammela	23	9	15	9	12	5	22	95
Tammisaari		2	3	4	2	0	3	14
Tampere	29	36	34	67	58	44	53	321
Tarvasjoki	1	3	1	3	1	0	2	11
Temmes								0

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Tervo		3	3	2	5	14	9	36
Tervola	3	4	9	9	9	8	10	52
Teuva	7	6	6	4	10	13	4	50
Tohmajärvi	3	6	9	8	6	6	10	48
Toholampi	3	7	2	4	6	6	5	33
Toijala	1	4	2	1	1		1	10
Toivakka	2		1	3	5	6	5	22
Tornio	13	9	9	11	11	9	15	77
Turku	24	61	40	22	27	43	40	257
Tuulos			4	1	1	1	2	9
Tuupovaara				8	6	9	8	31
Tuusniemi	5	8	4	14	15	15	28	89
Tuusula	3	7	6	3	5	4	10	38
Tyrnävä	4	2	3	1	2	1		13
Töysä	2	3	1	2	1	5		14
Ullava			2			1	1	4
Ulvila	4	8	6	5	8	2	11	44
Urjala	4	9	9	5	5	18	13	63
Utajärvi	4	2	4	7	8	12	12	49
Utsjoki	4	8	2	9				23
Uukuniemi				0		3		3
Uurainen	6	2	7	5	4	6	6	36
Uusikaarlepyy	12	13	8	15	17	21	11	97
Uusikaupunki	6	4	56	9	53	9	12	149
Vaala		19	9	8	14	10	17	77
Vaasa	10	15	13	7	9	15	8	77
Vahto	1		5	2	2	1	3	14
Valkeakoski		3	3	3	1	5	6	21
Valkeala	2	9	4	6	7	7	7	42
Valtimo	4		4	7	5	7	8	35
Vammala	10	9	9	6	10	6	19	69
Vantaa	6		2	3	2	3	3	19
Vantaa		4	5	7	9	14	6	45
Varkaus	32	42	25	48	19	14	27	207
Varpaisjärvi	22	8	19	7	29	38	67	190
Vehkalahti					13	7	12	32
Vehmaa	2		8	3	0	0	7	20

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	Yht.
Vehmersalmi			2	7	3	6	9	27
Velkua					1	1		2
Vesanto	11	9	13	6	6	9	21	75
Vesilahti	3		1	2	0	1	8	15
Veteli	20	14	15	12	23	18	27	129
Vieremä	9	10	20	5		10	30	84
Vihanti	4	3	4	4	1	3	4	23
Vihti		11	5	10	17	16	7	66
Viiala	1	6	1	2	1	5	2	18
Viitasaari	13	6	4	9	5	11	10	58
Viljakkala	2		1		1	2		6
Vilppula	7	7	9	16	3	11	15	68
Vimpeli	39	20	15	13	16	23	21	147
Virolahti	3	4	3	3	7	5	12	37
Virrat	7	5	11	10	10	13	40	96
Virtasalmi					2	3	2	7
Vuolijoki		1	7	2		1	6	17
Vähäkyrö	6	3	2	6	7	12	6	42
Värtsilä				2	2	1		5
Västanfjärd		1	1	1	0	2	3	8
Vöyri	15	6	13	12	11	9	9	75
Yli-ii	2	3	5	8	6	5	9	38
Ylihärmä	1	3		1	1	3	3	12
Ylikiihinkki	1	1	6	4	5	3	9	29
Ylistaro	6	12	7	19	9	10	10	73
Ylitornio	42	56	43	73	44	67	57	382
Ylivieska	30	26	35	23	20	12	25	171
Ylämaa	2	2	2	3	3	5	4	21
Yläne	3		1	3	0	2	4	13
Ylöjärvi	3	5	3	5	3	4	5	28
Ypäjä	3	6		4	3	1	4	21
Äetsä	4	3	1	1	4	0	5	18
Ähtäri	38	3	7	7	11	6	9	81
Äänekoski	13	13	19	15	14	15	21	110
Yht	3222	3341	3878	3847	4000	4431	4832	27551

Asumisen rahoitus-
ja kehittämiskeskus

PL 100

00521 Helsinki

Käyntiosoite:

Asemapäällikönkatu 14

Käyntiosoite 1.7.2008 lähtien:

Vesijärvenkatu 11A

15140 Lahti

Puhelin: 020 490 101

Faksi: 020 490 3334

sähköposti:

kirjaamo.ara@ara.fi

etunimi.sukunimi@ara.fi

www.ara.fi

ISBN 978-952-11-3214-8ISSN